

Hansti Duniya (Punjabi)

♦ Vol. 46 ♦ No. 08

♦ August 2022

₹15/-

ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ

ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ

- Vol. - 46 • ਅੰਕ - 08 • ਅਗਸਤ 2022 • Pages : 52
(ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਪਤ੍ਰਿਕਾ)

Also published in Hindi, English & Marathi

Printer & Publisher Raj Kumari, on
behalf of Sant Nirankari Mandal, Delhi-9,
printed at M.P. Printers, B-220, Phase-II,
NOIDA - 201305 (UP) & published at
Sant Nirankari Satsang Bhawan,
Sant Nirankari Colony, Delhi-110009

Editor (Honorary)

Sulekh Singh 'Sathi'

Email: editorial@nirankari.org

Ph.: 011-47660200

Fax: 011-27608215

Website: www.nirankari.org
kids.nirankari.org

Subscription Value

Country	1 Year	3 Years	5 Years	11 Years
India/Nepal	₹ 150	₹ 400	₹ 700	₹ 1500
U.K.	£15	£40	£70	£150
Europe	€20	€55	€95	€200
USA	\$25	\$70	\$120	\$250
Canada/ Australia	\$30	\$85	\$140	\$300

Other Countries

Equivalent to U.S. Dollars as mentioned above.

ਸੜੰਡ	
ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ	04
ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੇਤਰੀ	10
ਹਾਸਾ-ਪੇਂਡਾ	16
ਸਾਧਾਰਣ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੇਤਰੀ	19
ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?	27
ਰੰਗ ਭਰੋ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ	38
ਕਦੇ ਨਾ ਕੁੱਲੇ	42
ਬੱਧੀ ਦੀ ਪਰਥ	50

ਹੁਸਤੀ ਦੁਨੀਆ

ਕਹਾਣੀਆਂ

06. ਲਾਲਚ ਦਾ ਫਲ

- ਦੀਪਾਲੀ ਜੈਨ

11. ਆਜ਼ਾਦੀ

- ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

14. ਮਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ

- ਜਤਿੰਦਰ ਜੁਨੇਜਾ

28. ਪਾਣੀ ਦੀ ਕੀਮਤ

- ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

31. ਸੌ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਦੀ ਟੁਕੜੀ

- ਅਰਚਨਾ ਜੈਨ

34. ਦਿਆਲੂ ਬਾਲਕ

- ਜਗਦੀਸ਼ ਕੌਰਿਕ

35. ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਸਾਥ

- ਕਮਲ ਕਾਹਲੋਂ

36. ਲਿੰਕਨ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜ ਸੰਕਲਪ

- ਨੇਹਾ ਨਾਗਪਾਲ

38. ਜੰਗਲ ਪਾਰਟੀ

- ਏ. ਪੀ. ਸਿੰਘ

44. ਦਰੱਖਤ ਬੋਲ ਪਿਆ

- ਅਮਨ ਨਿਰਕਾਰੀ

06

14

28

35

33

39

ਗੀਤ-ਕਵਿਤਾਵਾਂ

05. ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਜਸ਼ਨ

- ਸੁੰਦਰਪਾਲ ਪ੍ਰੇਮੀ

18. ਰੱਖੜੀ

- ਬਲਵਿੰਦਰ 'ਬਾਲਮ'

43. ਆਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲੇ ਤਾਰੇ

- ਗੋਪਿੰਦਰ ਸਿਨਹਾ

43. ਪਿੰਡ ਦਾ ਕਿਸਾਨ

- ਰਾਜੇਸ਼

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੇਖ

09. ਸੀਮਿੰਟ ਦੀ ਜਨਮ ਕਥਾ

- ਦਿਨੇਸ਼ ਨਿਰਕਾਰੀ

12. ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ?

- ਅਨੀਤਾ ਅਰੋੜਾ

24. ਨੇਟਰਜੈਕ ਟੋੜ

- ਪਰਸੂਰਾਮ ਸੁਕਲ

25. ਡੈਸੀਮੀਟਰ

- ਰਾਧੇ ਲਾਲ

26. ਪ੍ਰੀਤਾ

- ਦਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ

32. ਬੁਝਾਰਤਾਂ

- ਰਾਧਾ ਨਾਚੀਜ਼

33. ਕਬੂਤਰ ...ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ ਗਿਆਨ

- ਭਾ. ਵਿਨੋਦ ਗੁਪਤਾ

ਹਿੰਦੁਸਤਾਂ ਹਮਾਰਾ

ਪ੍ਰ ਆਰੇ ਬੱਚਿਓ ! ਅਗਸਤ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਹੀਨਾ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਖਾਸਕਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਤਿਉਹਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸੀ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 15 ਤਾਰੀਕ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵਾਸੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਿਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੰਨ 1947 ਵਿੱਚ ਇਸੀ ਦਿਨ ਤਿਰੰਗੇ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਹਾਸਿਲ ਹੋਈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਪਿਆਰ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੀ ਰਾਹ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵੱਧਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਬੱਚਿਓ ! ਇਸ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਸਤਾ ਦੀਆਂ ਜੰਜ਼ੀਰਾਂ ਤੌੜਨ ਵਾਲੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੈਨਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਸਤਿਕਾਰਨਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਲਾਲ ਕਿਲੇ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਤਿਰੰਗਾ ਲਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਦਾ ਸਿਰ ਮਾਣ ਨਾਲ ਉਚੱਚਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਓ ! ਜਦੋਂ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਰ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ। ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਆਜ਼ਾਦੀ

ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤਿਉਹਾਰ 'ਰੱਖੜੀ' ਵੀ ਇਸੀ ਮਹੀਨੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਰੱਖੜੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪਿਆਰ ਦਾ ਪੜੀਕ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਭਰਾ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਜਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੈਣ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਅਪਣੇ ਗੁੰਟ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਅਪਣਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਰੱਖੜੀ ਨੂੰ ਬੰਨਵਾਏ ਅਤੇ ਹਰ ਭੈਣ ਇਸ ਦਿਨ ਭਰਾ ਦੀ ਕਲਾਈ ਤੇ ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੀ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਓ ! ਰੱਖੜੀ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੀ ਧਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਾਵਨ-ਪਵਿੱਤਰ ਅਹਿਸਾਸ ਨੂੰ ਸਮੇਟੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਰਿਸਤੇ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਸੋ, ਅਸੀਂ ਜਿਥੇ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਦੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰਾ ਨੂੰ ਮਾਣਨਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ, ਅੰਡੜਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਹਰ ਸਮੇਂ ਜਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਅਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਦੇ ਦਿਲ ਅਤੇ ਜ਼ਬਾਨ ਤੇ ਇਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਸਾਰੇ ਜਹਾਂ ਸੇ ਅੱਛਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਂ ਹਮਾਰਾ।'

ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਜਸ਼ਨ

ਆਉ ! ਆਪਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾ ਲਈਏ।
ਰਲਮਿਲ ਸਾਰੇ ਗੀਤ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਗਾ ਲਈਏ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤਾਂ ਮਿੱਤਰੇ ਇਕ ਅਨਮੋਲ ਮੌਤੀ ਹੈ।
ਇਸ ਵਿਚ ਜਗਦੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਜੋਤੀ ਹੈ।
ਆਉ ! ਇਸ ਅੱਗੇ ਆਪਾਂ ਸੀਸ ਝੁਕਾ ਲਈਏ।
ਰਲਮਿਲ ਸਾਰੇ ਗੀਤ - - - -

ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਨਸੀਬ ਹੋਈ ਹੈ ਅਜ਼ਾਦੀ।
ਆਪਾਂ ਹੇਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਹਿੰਸਾ ਵਿਚ ਬਰਬਾਦੀ।
ਆਉ ! ਤਿਰੰਗੇ ਅੱਗੇ ਆਪਾਂ ਕਸਮਾਂ ਖਾ ਲਈਏ।
ਰਲਮਿਲ ਸਾਰੇ ਗੀਤ - - - -

ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਸਿਉਣ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਹੈ।
ਗੁਲਾਮੀ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਲਗਦਾ ਖਾਰ-ਖਾਰਾ ਹੈ।
ਆਉ ! ਇਹ ਸੱਚ ਸਭ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਦਈਏ।
ਰਲਮਿਲ ਸਾਰੇ ਗੀਤ - - - -

ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਜੀਵਨ ਲਾਇਆ ਸੀ।
ਭਾਰਤ ਮਾਂ ਨੂੰ ਬੇੜੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਾਇਆ ਸੀ।
ਆਉ ! ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾ ਲਈਏ।
ਰਲਮਿਲ ਸਾਰੇ ਗੀਤ - - - -

ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਆਪਾਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਿਆਉਣੀ ਏ।
ਭੁੱਖ, ਗਰੀਬੀ, ਬੇਰੁਜਗਾਰੀ ਮਿਟਾਉਣੀ ਏ।
ਆਉ ! 'ਪ੍ਰੇਮੀ' ਜਿੰਦ ਮਾਂ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾ ਲਈਏ।
ਰਲਮਿਲ ਸਾਰੇ ਗੀਤ - - - -

ਕਹਾਣੀ : ਦੀਪਾਸੂ ਜੇਨ

ਲਾਲਚ ਦਾ ਫਲ

ਇੱਕ ਕ ਰਾਜਾ ਵਿਵੇਕੀ ਅਤੇ ਦਿਆਲੂ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਨੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਦੇਵਤੇ ਵੀ ਰਾਜਾ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਸਨ। ਉਹ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਰਾਜਾ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕ ਗੁਣ ਸਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇੱਕ ਔਗੁਣ ਵੀ ਸੀ। ਰਾਜਾ ਸਭਾ ਤੇ ਮੈਥਰਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਿੰਨ ਦੇਵਤੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਆਏ। ਤਰਕਾਲਾਂ ਪੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ। ਰਾਜਾ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਉਠਣ ਹੀ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਤਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਨੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖਬਰ ਦਿੱਤੀ। ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜਾ ਖੁਦ ਸੁਆਗਤ ਲਈ ਆਇਆ। ਝੁਕ ਕੇ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਆਦਰ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿੰਘਾਸਨ ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ।

ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਰਾਜੇ ਤੋਂ ਸੁਖ-ਸਾਂਦ ਪੁੱਛੀ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ— ਦੇਵ, ਆਪ ਦੇ ਅਸੀਰਵਾਦ ਨਾਲ ਸਭ ਠੀਕ ਹੈ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਰ ਥਾਂ ਸੁਖ-ਸਾਂਤੀ ਹੈ।

ਦੇਵਤੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਬੋਲੇ — ਤੂੰ ਧੰਨ ਹੈ।

ਤੂੰ ਜਨਕਲਿਆਣ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਤਾਲਾਬ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਵੀ ਬਣਵਾਈਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ। ਦੱਸ ਤੇਰਾ ਕੀਮ ਕਰੀਏ?

ਦੇਵਗਣ ਮੇਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੀਮ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਮੈਨੂੰ ਸਹੀ ਰਾਹ ਵਿਖਾਓ। ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰੋ। ਮੈਂ ਆਪ ਦੀ ਸਰਨ ਵਿੱਚ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਰਾਤ ਆਪ ਮੇਰੇ ਮਹਿਮਾਨ ਬਣੋ।

ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਰਾਜਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ। ਰਾਜਾ ਨੇ ਰਾਜਪ੍ਰੇਹਿਤ ਨੂੰ ਬੁਲਵਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ — ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮਹਿਮਾਨਵਾਨੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਓ।

ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਰੁਚੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੋਜਨ ਬਣਵਾਉ। ਵੇਖ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨਨਿਵਾਜੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਏ।

ਰਾਜਪ੍ਰੌਹਿਤ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮਹਿਮਾਨਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੂਬ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਦੇਰ ਗਤ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਰਨ ਦਬਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਸਵੇਰੇ ਹੋਈ। ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਰਾਜਪ੍ਰੌਹਿਤ ਜੀ, ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ। ਕੋਈ ਵਰਦਾਨ ਮੰਗੋ।

ਉਹ ਤਾਂ ਇਹੀ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਅਦਭੁਤ ਮਾਲਾਵਾਂ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਫੈਲੀ ਸੁਗੰਧ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਮਹਿਮਾਨਖਾਨਾ ਮਹਿਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਾਜਪ੍ਰੌਹਿਤ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਦੇਵਰਾਣ, ਆਪ ਦੀਆਂ ਮਾਲਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸੁਗੰਧ ਵਾਲੇ ਛੁੱਲ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

- ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਇਹ ਸਵਰਗ ਦੇ ਛੁੱਲ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਮਾਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੋਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਜੇ

ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾ ਲਵੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੇ ਬੁਢਘੇ ਦਾ ਵੀ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜਪ੍ਰੌਹਿਤ ਸੋਚਣ ਲਗਾ- ਕਿਉਂ ਨਾ ਵਰਦਾਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਾਲਾਵਾਂ ਹੀ ਮੰਗ ਲਵਾਂ।

ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਪੁੱਛਿਆ- ਬੋਲੋ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?

ਰਾਜਪ੍ਰੌਹਿਤ ਬੋਲਿਆ- ਜੇਕਰ ਆਪ ਮੇਰੇ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਲਾਵਾਂ ਦੇ ਦਿਉ। ਦੇਵਤੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਚੁੱਪ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇਵਤਾ ਬੋਲੇ- ਮੇਰੀ ਮਾਲਾ ਉਹੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਲਾਲਚ ਨਾ ਆਇਆ ਹੋਵੇ।

- ਮੈਂ ਇਸ ਯੋਗ ਹਾਂ। ਆਪ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹੋ, ਮੇਰਾ ਜੀਵਨ ਤਿਆਗ ਭਰਿਆ ਹੈ। ਜਗ ਵੀ ਲਾਲਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਲਾ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦਿਉ।

ਦੇਵਤਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਾਲਾ ਰਾਜਪ੍ਰੌਹਿਤ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਦੂਸਰੇ ਦੇਵਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ- ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਾਲਾ ਤੈਨੂੰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਇਹ ਮਾਲਾ ਉਹੀ ਪਾ

ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਝੂਠ ਨਾ ਬੋਲਿਆ ਹੋਵੇ।

- ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਵੱਡਿਆਈ ਕਿਵੇਂ ਕਰਾਂ। ਝੂਠ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ। -ਰਾਜਪ੍ਰੋਹਿਤ ਨੇ ਕਿਹਾ।

-ਤਦ ਮੇਰੀ ਮਾਲਾ ਵੀ ਪਾ ਲਉ। -ਮੁਸਕਰਾਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਵਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਲਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਰਾਜਪ੍ਰੋਹਿਤ ਨੇ ਲਲਚਾਈਆਂ ਨਿਗਾਹਾਂ ਨਾਲ ਤੀਸਰੇ ਦੇਵਤਾ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ। ਉਹ ਬੋਲੇ - ਜੋ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਲਣ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਹੀ ਮੇਰੀ ਮਾਲਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਦੇਵ, ਮੈਂ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਹੋਇਆ। ਮੇਰੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਰਾਹ ਧਰਮ ਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਫਰਜ਼ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜਾਉਣਾ ਹੀ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਮਾਲਾ ਦਾ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹਾਂ।

ਅਤੇ ਤੀਸਰੇ ਦੇਵਤਾ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਾਲਾ ਰਾਜਪ੍ਰੋਹਿਤ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਮਾਲਾਵਾਂ ਪਾ ਕੇ ਰਾਜਪ੍ਰੋਹਿਤ ਮਾਣ ਨਾਲ ਛੁਲਿਆ ਨਹੀਂ ਸਮਾਇਆ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਰਾਜਾ ਦਾ ਰਥ ਆ ਗਿਆ। ਦੇਵਤਾ ਰਾਜਮਹਿਲ ਵੱਲ ਚਲ ਪਏ।

ਉਹ ਰਾਜਾ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਹੀ ਸਨ ਕਿ ਇੱਕ ਸੇਵਕ ਦੌੜਦਾ ਹੋਇਆ ਆਇਆ। ਉਹ ਬੋਲਿਆ- ਮਹਾਰਾਜ਼, ਰੱਖਿਆ ਕਰੋ। ਰਾਜਪ੍ਰੋਹਿਤ ਦਾ ਦਮ ਘੁਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਰਨ ਹੀ ਵਾਲਾ ਹੈ।

-ਕਿਉਂ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਹੁਣੇ ਤਾਂ ਦੇਵਗਣ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। -ਰਾਜਾ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ।

ਮਹਾਰਾਜ਼ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਪ੍ਰੋਹਿਤ ਤੋਂ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਲਾਵਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਪਾਉਂਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਉਹ ਛੋਟੀਆਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਮਾਲਾਵਾਂ ਦੇ ਛੁੱਲ ਲੋਹੇ ਦੀ ਜੰਜ਼ੀਰ ਵਰਗੇ ਸਥਤ ਹੋ ਕੇ ਧੈਣ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹਨ। ਬਚਾਉ, ਵਰਨਾ ਰਾਜਪ੍ਰੋਹਿਤ ਮਰ ਜਾਏਗਾ! ਸੇਵਕ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਰਾਜਾ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਦੇਵਤਿਆਂ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ। ਦੇਵਤਾ ਬੋਲੇ - ਰਾਜਨ, ਰਾਜਪ੍ਰੋਹਿਤ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਦੀ ਸਜਾ ਭੋਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਲਾਲਚੀ ਹੈ, ਝੂਠਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਠੱਗਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ

ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਝੂਠ ਹੀ ਬੋਲਿਆ। ਲਾਲਚ ਵਸ ਹੋ ਕੇ ਸਾਡੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਝੂਠ ਬੋਲ ਕੇ ਮਾਲਾ ਲਈਆਂ। -ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਘਟਨਾ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ।

ਹਾਲਾਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਰੀ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਸੇਵਕ ਰੱਖ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪ੍ਰੋਹਿਤ ਨੂੰ ਬੈਠਾ ਕੇ ਲੈ ਆਏ। ਉਸ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁਟ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅੱਖਾਂ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਮੁਸਕਿਲ ਨਾਲ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਰਾਜਪ੍ਰੋਹਿਤ ਰੱਖ ਵਿੱਚੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਢਹਿ ਪਿਆ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲਿਆ- ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰੋ ਦੇਵ! ਮੈਂ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। -ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੰਝੂ ਵਹਿਣ ਲੱਗੇ।

ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਕੇ ਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਫਿਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਰਾਜਪ੍ਰੋਹਿਤ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਤਾਰਿਆ। ਵਾਪਿਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬੋਲਿਆ- ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।

ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਮਾਲਾਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਈਆਂ। ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਬੋਲੇ - ਤੇਰੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਾਰੇ ਚੁੱਪਾ। ਸਭ ਨੇ ਆਪਣਾ-ਆਪਣਾ ਹਿਰਦਾ ਟਰੋਲਿਆ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੁਰਾਈ ਨਿਕਲੀ। ਦੇਵਤਾ ਹੱਸ ਕੇ ਬੋਲੇ- ਵੇਖਿਆ ਰਾਜਨ! ਪ੍ਰਾਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੀ। ਤੁਸੀਂ ਜਿਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋ ਉਹ ਸਾਰੇ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਹੀ ਰਾਹ ਹੈ।

ਰਾਜਾ ਦਾ ਸਾਰਾ ਘੰਡ ਚੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਬੋਲਿਆ- ਆਪ ਨੇ ਠੀਕ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਘੱਟ ਮਹਾਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਸੀ ਜਦਕਿ ਰਾਜਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਜ਼ ਦਾ ਸੇਵਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਗਲਤੀ ਦੱਸ ਕੇ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਮਾਲਾਵਾਂ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਹਾ- ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖੋ। ਜਦ ਤਕ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਰਹੋਗੇ, ਤਦ ਇਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਜ਼ਾ ਰਹਿ ਕੇ ਮਹਿਕਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੁਰਣ ਲੇਖ : ਦਿਨੇਸ਼ ਨਿਰੰਕਾਰੀ

ਸੀਮਿੰਟ ਦੀ ਜਨਮਕਥਾ

ਸੰ ਟਕਵੋਟਿਨ ਵਿੱਚ ਜੋਜੈਫ ਮੌਨੀਯਰ ਨਾਮ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਪੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਮਾਲੀ ਸੀ। ਜੋਜੈਫ ਮੌਨੀਯਰ ਤੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਪਾਗਲਪਨ ਸਵਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਪਾਗਲਪਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬਰੀਚੇ ਦੇ ਗਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ-ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਗਮਲੇ ਬਣਵਾ ਲਏ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਟਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਸ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮਿੰਟੀ ਦੇ ਸਧਾਰਣ ਗਮਲੇ ਬਣਾਏ, ਪਰ ਉਹ ਟੁੱਟ ਗਏ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਮੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਗਮਲੇ ਬਣਾਏ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਕੰਕਰੀਟ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤਾ ਲੇਕਿਨ ਫਿਰ ਵੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਗਮਲੇ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ

ਮੋਟੇ ਤਾਰ ਲਪੇਟ ਦਿੱਤੇ। ਪਰ ਕੁੱਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਬਾਦ ਉਹਨਾਂ ਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗ ਲੱਗ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਪਰ ਜੋਜੈਫ ਨੇ ਹੁਣ ਵੀ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੰਤਵ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਆਖਿਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਸੋਚਦੇ-ਸੋਚਦੇ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਲਿਆ ਕਿ ਲੋਹੇ ਦੇ ਤਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਗਮਲਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਏ ਅਤੇ ਉਸ ਤੇ ਕੰਕਰੀਟ ਚੜਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਜੋਜੈਫ ਮੌਨੀਯਰ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਫਲ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਗਮਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਇਆ। ਜੋਜੈਫ ਦੇ ਇਸ ਪਾਗਲਪਨ ਦੇ ਕਾਰਣ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਕਾਢ ਹੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਰੇਨਫੋਰਸਡ ਕੰਕਰੀਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੇਨਫੋਰਸਡ ਕੰਕਰੀਟ ਦੀ ਕਾਢ ਦੇ ਕਾਰਣ ਹੀ ਗਗਨ ਛੂੰਹਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਭਵਨਾਂ, ਸੜਕਾਂ, ਪੁੱਲਾਂ ਆਦਿ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਵਿਰਾਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤੰਤੀ

□ ਘਮੜੀਲਾਲ ਅਗਰਵਾਲ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਚਲਦੀ ਬਸ ਤੋਂ ਉਤਰਦੇ ਸਮੇਂ ਤੁਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਕਿਉਂ ਡਿਗ ਪੈਂਦੇ ਹੋ?

ਉਤਰ : ਜਦ ਤੁਸੀਂ ਬਸ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸਰੀਰ ਵੀ ਬਸ ਦੀ ਗਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗਤੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਚਲਦੀ ਬਸ ਤੋਂ ਉਤਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਦ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਹੇਠਾਂ ਜਮੀਨ ਤੇ ਰੱਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਹੇਠਲਾ ਹਿੱਸਾ ਵਿਰਾਮ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਥਿਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਉਪਰੀ ਹਿੱਸਾ ਗਤੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਸ, ਇਸੇ ਵਜੂਹਾ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਡਿਗ ਪੈਂਦੇ ਹੋ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਬਰਫ ਨੂੰ ਬੋਰੀ ਜਾਂ ਬੁਰਾਦੇ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਰੱਖਦੇ ਹੋ?

ਉਤਰ : ਬੋਰੀ ਅਤੇ ਬੁਰਾਦੇ ਵਿੱਚ ਤਾਮ ਛੇਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਛੇਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹਵਾ ਭਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਹਵਾ ਗਰਮੀ ਦੀ ਕੁਚਾਲਕ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬਾਹਰ ਦੀ ਗਰਮੀ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਬਰਫ ਤਕ ਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਫਲਸਰੂਪ, ਬਰਫ ਪਿਘਲ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਬਸ, ਇਹੀ ਵਜੂਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰਫ ਨੂੰ ਬੋਰੀ ਜਾਂ ਬੁਰਾਦੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਗਰਮੀ ਅਤੇ ਰਤ ਨੂੰ ਠੰਡ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

ਉਤਰ : ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਰੇਤ ਦੀ ਅਧਿਕਤਾ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਰੇਤ ਗਰਮੀ ਨੂੰ ਜਜਬ ਕਰਨ ਦਾ ਵਧੀਆ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੂਰਜ ਦੀ ਗਰਮੀ ਨੂੰ ਜਜਬ ਕਰਕੇ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਗਰਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਥੇ ਗਰਮੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਗਹੀ ਆਪਣੀ ਗਰਮੀ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਠੰਡੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਤ ਨੂੰ ਉਥੇ ਠੰਡ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਚਿੜੀ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਖੰਬ ਕਿਉਂ ਫੈਲਾ ਕੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ?

ਉਤਰ : ਜਦ ਸਰਦੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਚਿੜੀ ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਖੰਬ ਫੈਲਾਏ ਵੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਜਦ ਚਿੜੀ ਖੰਬ ਫੈਲਾ ਕੇ ਬੈਠਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਖੰਬਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹਵਾ ਦੀ ਪਰਤ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਹਵਾ ਗਰਮੀ ਦੀ ਇੰਸੂਲੇਟਰ (ਕੁਚਾਲਕ) ਹੈ ਜੋ ਚਿੜੀਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਗਰਮੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਿੜੀ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਬੁਰੇ ਭਾਵ ਤੋਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਮਰਥ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਆਜ਼ਾਦੀ

ਇਕ ਵਾਰ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇਕ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਪਾਲਤੂ ਤੋਤੇ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਤੋਤੇ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਤੋਤੇ ਨੇ ਮਾਲਿਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ- ਮਾਲਿਕ!

ਆਪ ਜਿਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ ਉਥੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਤੋਤਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਆਪ ਉਸ ਤਕ ਮੇਰਾ ਇਕ ਸੁਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਉਗੇ?

ਮਾਲਿਕ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਜ਼ਰੂਰ, ਜ਼ਰੂਰ।

ਤੋਤੇ ਨੇ ਸੁਨੇਹਾ ਭਿਜਵਾਇਆ - ਆਜ਼ਾਦ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਕ ਕੈਦੀ ਤੋਤੇ ਦਾ ਸਲਾਮ।

ਮਾਲਿਕ ਦੁਸਰੇ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਗੁਰੂ ਤੋਤੇ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਾਲਤੂ ਤੋਤੇ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਤੋਤੇ ਨੇ ਉਹ ਸੁਨੇਹਾ ਸੁਣਿਆ, ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਉਹ ਉਸੇ ਜਗ੍ਹਾ; ਤਤਕਾਲ ਮਰ ਗਿਆ। ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਆਪਣੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਲਤੂ ਤੋਤੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ-ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਸੁਨੇਹਾ ਉਹਨੂੰ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਤੇਰਾ ਗੁਰੂ ਤੋਤਾ ਉਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ ਹੀ ਮਰ ਗਿਆ। ਜਦ ਪਾਲਤੂ ਤੋਤੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਤੋਤੇ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ।

ਇਹ ਸਭ ਵੇਖ ਕੇ ਤੋਤੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਤੋਤੇ ਨੂੰ ਫਿਝਿਆ ਅਤੇ ਇਕ ਕੂੜੇ ਦੀ ਪੇਟੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਡਿੱਗਦਾ ਹੋਇਆ ਤੋਤਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖੰਬ ਫੜਫੜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਉਡ ਗਿਆ। ਉਡਦੇਉਡਦੇ ਤੋਤੇ ਨੇ ਕਿਹਾ- ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਤੋਤੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਅਗਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਨਾ ਸਿਖੋ।

ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ? ਪਤਾ ਹੈ ?

❖ ਆਲੂ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਹੈ। ਸਾਲ 1492 ਵਿੱਚ ਪੇਰੂ ਤੋਂ ਆਲੂ ਵਿਭਿੰਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਆਇਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਲੂ ਮੇਜਰ ਯੰਗ ਨੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਰਾਣੀ ਮਸੂਰੀ ਵਿੱਚ 1815 ਵਿੱਚ ਬੀਜਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਗਿਆਨਕ ਬੇਜਾਮਿਨ ਫ੍ਰੋਕਲਿਨ ਆਲੂ ਦੇ ਬੜੇ ਸੌਕੀਨ ਸਨ। ਕੰਦ ਨੂੰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਆਲੂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਯੁਰਪਵਾਸੀ ਆਲੂ ਨੂੰ 'ਇਡ ਏਪਿਲ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

❖ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚਾਹ ਚੀਨ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਉਪਹਾਰ ਹੈ। ਬਿਊਟਨ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਲ 1644 ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਦੇ ਜਿਮਨ ਨਾਮ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਚਾਹ ਮੰਗਵਾਈ ਸੀ। ਜਿਮਨਵਾਸੀ ਚਾਹ ਨੂੰ 'ਟੇ' ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਹੀ 'ਟੇ'

ਬਾਦ ਵਿੱਚ 'ਟੀ' ਹੋ ਗਈ। ਚੀਨ ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ ਚਾਹ ਨੂੰ 'ਚਾ' ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ।

❖ ਲੀਚੀ ਚੀਨ ਦੀ ਦੇਨ ਹੈ। ਚੀਨ ਦੇ ਲਾਈਚੂ ਨਾਮ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਆਉਣ ਨਾਲ ਇਸ ਫਲ ਦਾ ਨਾਮ ਲੀਚੀ ਪਿਆ। ਇੱਕ ਰੋਚਕ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਲੀਚੀ ਦਾ ਇੱਕ ਦਾਣਾ ਨੀਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਲੱਖ ਪਚਵਿੰਜਾ ਹਜ਼ਾਰ ਯੁਆਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਲੀਚੀ 400 ਸਾਲ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੁਖ ਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਥੋਂ ਦੇ ਰਾਜਾ ਖਾਂਦੇ ਸਨ।

❖ ਬਾਸਮਤੀ ਚਾਵਲ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇਸਤ ਮੋਹੰਮਦ ਖਾਨ

ਦੇ ਸਿਰ ਬੱਝਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਲ 1839 ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਚਾਵਲ ਦੇ ਬੀਜ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਖੇਲੀ ਬਾਸ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਭਰ ਕੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਖਾਸ-ਮਿੱਟੀ ਪਿਆ ਸੀ ਜੋ ਬਾਦ ਵਿੱਚ ਬਾਸਮਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਿਆ।

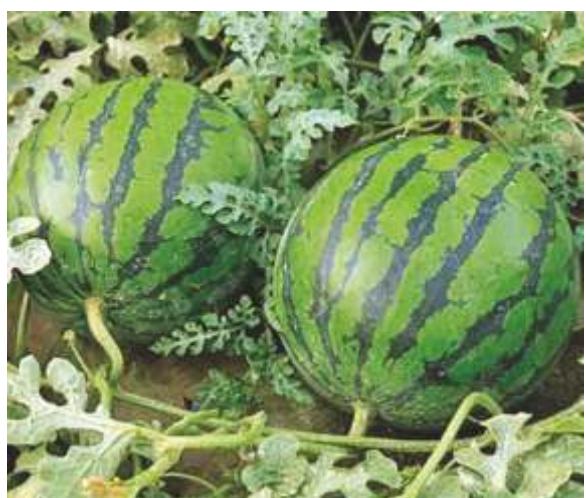
❖ ਗੰਨੇ ਦੀ ਖੋਜ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂਨਾਨ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਤੋਂ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਆਦਿਵਾਸੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਈਸਾ ਦੇ 800 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗਾਯਨਾ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲੋਕ ਗੰਨੇ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਗਾਯਨਾ ਫਿਰ ਗੰਨਾ ਹੋਇਆ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗੰਨੇ ਦੀ ਖੇਤੀ ਈਸਾ ਤੋਂ 338 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਿਕੰਦਰ ਗੰਨੇ ਦਾ ਬੜਾ ਪੇਮੀ ਸੀ।

❖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਜ ਜੋ ਫਲੀ ਫ੍ਰੈਂਚਬੀਨ ਕਹਾਉਂਦੀ ਹੈ ਉਹ 14ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਦੱਖਣੀ

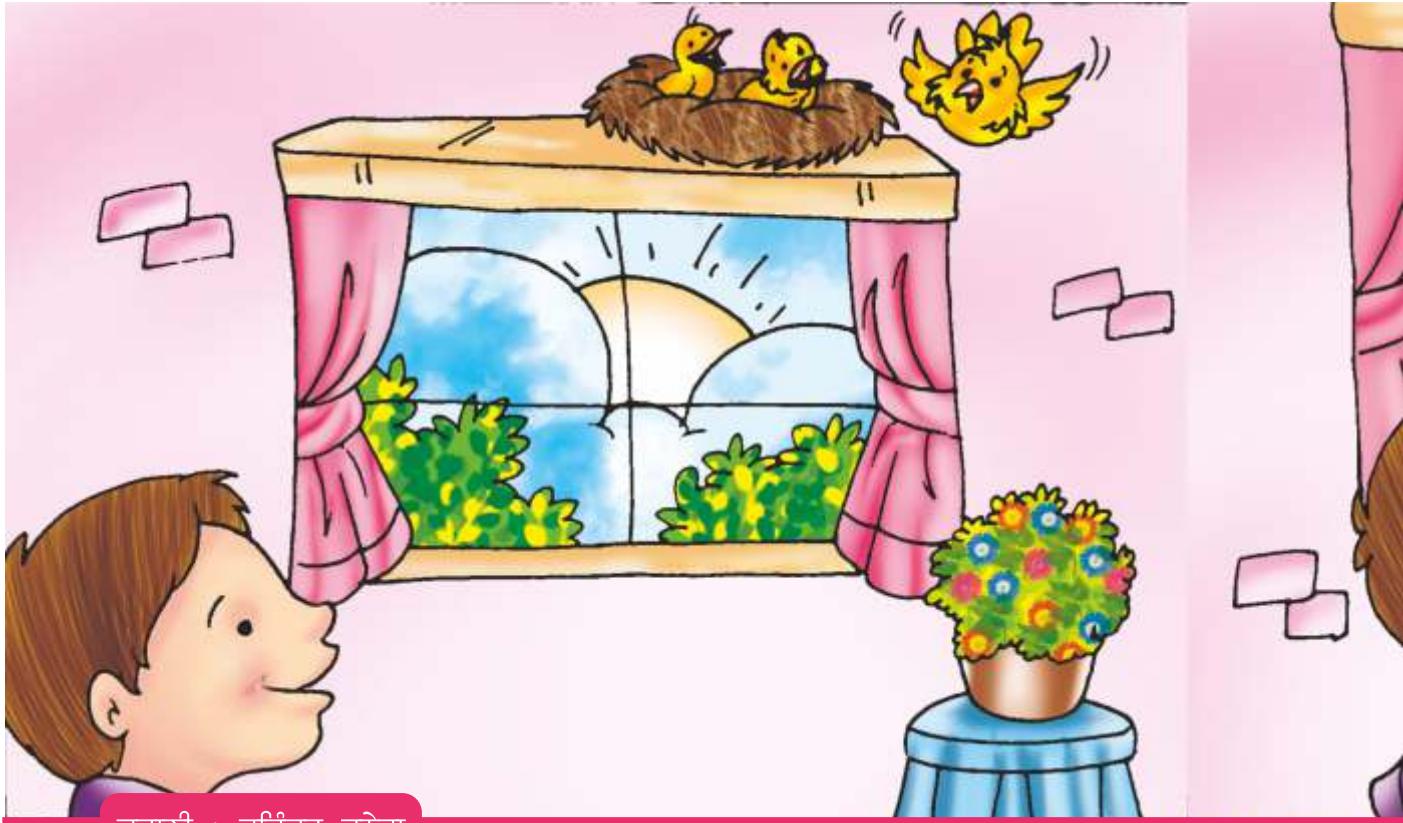
ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਯੂਰਪ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ। ਪੋਪ ਕਲੇਮੇਂਟ ਅਸਤਮ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭਤੀਜੀ ਕੈਥਰੀਨ ਮੈਡਿਚੀ ਨੂੰ ਹੈਨਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਤੋਹਫੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਰੰਗੀਨ ਕੀਮਤੀ ਜਵਾਹਰਾਤਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਸਮਝੋ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ। ਇਹ ਧਰਤੀ ਦੇ ਗਰਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਰਤਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕੀਮਤੀ ਹੈ।

❖ ਤਰਬੂਜ (ਹਦਵਾਣਾ) ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਇਹ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਸ ਨੂੰ ਈਸਾ ਤੋਂ 2000 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਨੀਲ ਨਦੀ ਦੀ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਉਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਤਰਬੂਜ ਦੀਆਂ 1200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸਮਾਂ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਜਨ 80 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਤਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

❖ ਯੂਰਪ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਤੋਂ ਰਸੋਈ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਬਜ਼ੀ ਟਮਾਟਰ ਨੂੰ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਸਮਝ ਕੇ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਟਮਾਟਰ ਖਾਧਾ। ਬਸ ਟਮਾਟਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋ ਕੇ ਦੁਨੀਆਭਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਿਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਚਿਲੀ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੇਟਿਯਾਗੋ ਵਿੱਚ ਟਮਾਟਰ ਸੁੱਟ ਕੇ 'ਟੋਮਾਟਿਨਾ' ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸਪੇਨ ਤੋਂ ਸਾਲ 1945-50 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਸੀ।

ਕਹਾਣੀ : ਜਤਿੰਦਰ ਜਨੇਜਾ

ਮਾਂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ

ਨ ਰਾਜਿਹੀ ਛੁਟ ਮਿਲੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੌਨ੍ਹ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸ਼ਗਰਤ ਕਰਨ। ਸਾਰੇ ਤਾਂ ਸਮਝਾ ਕੇ ਹਾਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਲੇਕਿਨ ਸੌਨ੍ਹ ਸੀ ਕਿ ਚਿਕਨਾ ਘੜਾ। ਪਾਣੀ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ। ਅੱਜ ਤਾਂ ਹੱਦ ਹੋ ਗਈ। ਸਵੇਰੇ ਨਾਸਤੇ ਦੇ ਬਾਦ ਪਾਪਾ ਤਾਂ ਆਫਿਸ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਦੀਦੀ ਸਕੂਲ। ਸੌਨ੍ਹ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਸੀ, ਉਹ ਅਤੇ ਮੰਮੀ ਘਰ ਵਿੱਚ। ਮੰਮੀ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੌਨ੍ਹ ਸ਼ਗਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਯੁਗਤੀ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਖਿੜਕੀ ਦੇ ਉਪਰ ਬਣੇ ਚਿੜੀ ਦੇ ਆਲੂਣੇ ਤੇ ਪਈ, ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉਛਲ ਪਿਆ। ਸਾਹਮਣੇ ਖਿੜਕੀ ਤੇ ਚਿੜੀ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਬੱਕੀ ਸੀ, ਸੁਸਤਾਉਣ ਦੇ ਬਾਦ ਘਰ ਜਾਣ ਦੀ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਜੇ ਸੌਨ੍ਹ ਨੇ ਪੱਥਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਚਿੜੀ ਉਡ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਲੂਣੇ ਵਿੱਚ ਵੜ ਗਈ।

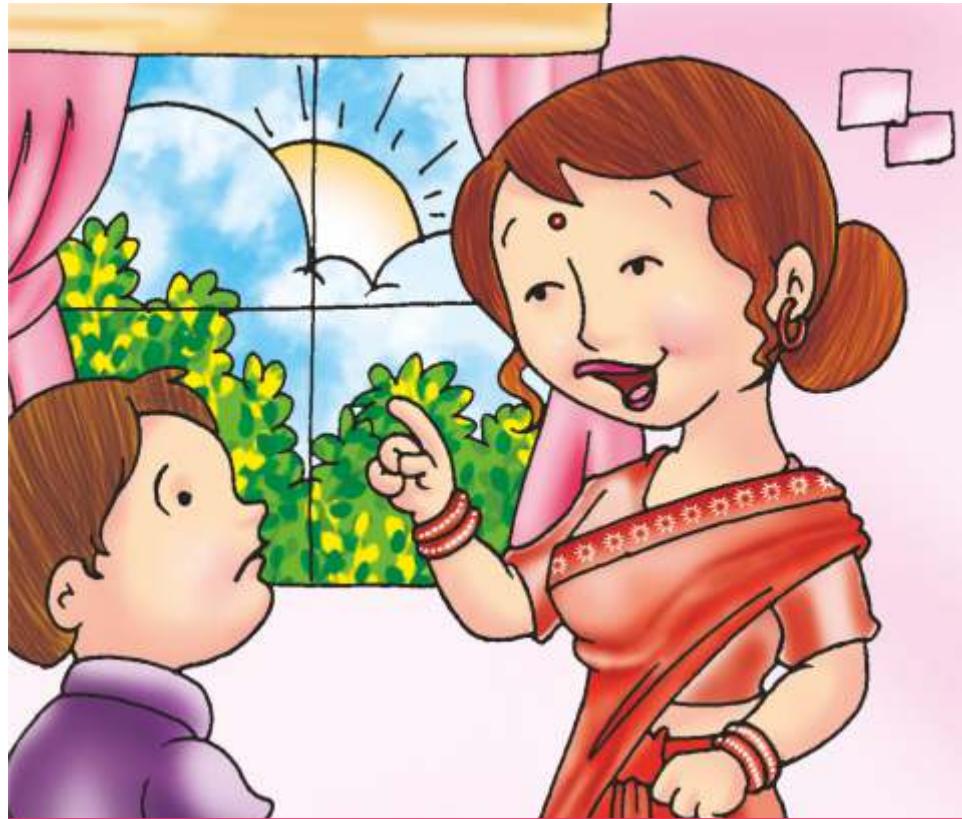
ਚਿੜੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਚੀਂ-ਚੀਂ-ਚੀਂ ਕਰਕੇ ਸੋਰ ਮਚਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਸੌਨ੍ਹ ਹੋਰ ਵੀ ਖਸ-

ਹੋਇਆ। 'ਚਲੋ ਅੱਜ ਇਸੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਮੰਨੋਰੰਜਨ ਕਰਾਂਗਾ।' ਕਹਿ ਕੇ ਸੌਨ੍ਹ ਚਿੜੀ ਦੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਬੋੜੀ ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਦ ਚਿੜੀ ਖਾਣੇ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸੁਨਹਿਰਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਸੌਨ੍ਹ ਦੇ ਹੱਥ। ਉਸ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਕੁਰਸੀ ਦੇ ਉਪਰ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਅਲੂਣੇ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਚਿੜੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਭੈਭੀਤ ਹੋ ਕੇ ਰੇਲਾ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ।

ਚੀਂ-ਚੀਂ-ਚੀਂ। ਸਾਨੂੰ ਨਾ ਫੜੋ। ਸਾਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰੋ। ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਲੇਕਿਨ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਸੌਨ੍ਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਹੌਲੀ ਜਿਹੇ ਪੋਲੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਲੂਣੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਟੇਬਲ ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਬੋੜਾ ਜਿਹਾ ਦੁੱਧ ਕਟੋਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਕੇ ਰੱਖਿਆ। ਲੇਕਿਨ ਬੱਚੇ ਤਾਂ ਡਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੁੱਧ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਤੱਕ ਨਹੀਂ।

ਹੁਣ ਤਾਂ ਸੌਨ੍ਹ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਡੰਡੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਆਲੂਣੇ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਈਸਵਰ ਦਾ ਸੁਕਰ ਸੀ ਕਿ ਹੋਰ ਬੱਚੇ ਨਹੀਂ ਸਨ

ਆਲੁਣੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਸੋਨ੍ਹ ਦੇ ਗੁਸੇ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ ਜਾਂਦੇ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਰੌਲਾ ਫਿਰ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸੋਨ੍ਹ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਬੱਝੀ ਦੇਰ ਬਾਦ ਚਿੜੀ ਖਾਣਾ ਲੈ ਕੇ ਆਈ। ਆਲੁਣਾ ਨਾ ਵੇਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਧਰ-ਉਪਰ ਲੱਭਣ ਲੱਗੀ। ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਪਈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਹੰਡੂ ਆ ਗਏ। ਉਹ ਉਡ ਕੇ ਪਿੰਜਰੇ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਮੰਡਰਾਉਣ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਬੋਲੀ— ਚੀ-ਚੀ-ਚੀ ਇਹ ਸਭ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਚੀ-ਚੀ-ਚੀ ਆਪਣਾ ਘਰ ਕਿਵੇਂ ਟੁੱਟਾ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਮੇਰੇ ਬੱਚਿਉ ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਤਾਂ ਹੋ ਨਾ।

—ਚੀ-ਚੀ-ਚੀ ਅਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹਾਂ ਮਾਂ। ਇੱਕ ਸੈਤਾਨ ਲੜਕੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਥੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਘਰ ਵੀ ਉਸੇ ਨੇ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ?— ਕਹਿ ਕੇ ਬੱਚੇ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਏ।

ਦੂਰ ਖੜਾ ਸੋਨ੍ਹ ਮੰਮੀ ਦੇ ਨਾਲ ਚਿੜੀਆਂ ਦੇ ਰੋਲੇ ਨੂੰ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਮੰਮੀ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ— ਮੰਮੀ ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਾਂਗਾਂ ਅਤੇ ਜਦ ਇਹ ਵੱਡੇ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡੋਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਪਤੰਗਾਂ ਦੀ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਡਾਉਂਗਾ— ਕਹਿ ਕੇ ਸੋਨ੍ਹ ਤਾੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਸਣ ਲੱਗਾ।

ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਗੰਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਸੋਨ੍ਹ ਕਿ ਇੱਕ ਤਾਂ ਤੂੰ ਵਿਚਾਰੀ ਚਿੜੀ ਜੀਵ ਦਾ ਘਰ ਤੋਝਿਆ; ਫਿਰ ਇਸ ਤੇ ਵੀ ਤੈਨੂੰ ਚੈਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਵਰਤਾਉ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕਿਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਤੇ ਕੀ ਗੁਜਰੇਗੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ।— ਮੰਮੀ ਨੇ ਸੋਨ੍ਹ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ — ਬੇਟਾ ਆਪਣੇ

ਮੰਨੋਰਜਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੀਵ ਨੂੰ ਸਤਾਉਣਾ ਕਿਥੋਂ ਦੀ ਮਾਨਵਤਾ ਹੈ। ਸੱਚਾ ਇਨਸਾਨ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਸੁਖ-ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਆਵੇ।

ਸੋਨ੍ਹ ਮੰਮੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੰਮੀ ਠੀਕ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਹੁਣੇ ਹਾਲ ਦੀ ਹੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੈ। ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਬੁਖਾਰ ਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਮੰਮੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਜਾਗ ਕੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ, ਸਚਮੁੱਚ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦੀ। ਇਕਟਕ ਸੋਨ੍ਹ ਨੇ ਉਦਾਸ ਬੈਠੀ ਚਿੜੀ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੰਡੂ ਵਹਿ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸੋਨ੍ਹ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਚਮੁੱਚ ਉਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਦੀ ਮੰਮੀ ਤੋਂ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਚਿੜੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਜਰੇ ਤੋਂ ਆਜਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਚਿੜੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹਾ ਵੇਖ ਕੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਚਿੰਬੜ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗੀ। ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਸੋਨ੍ਹ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੰਡੂ ਆ ਗਏ। ਉਸ ਨੇ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ।

ਹਾਸਾ ਬੇਡਾ

ਇੱਕ ਯਾਤਰੀ : (ਦੂਸਰੇ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ) ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ!

ਦੇਨ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਨਾ?

ਦੂਸਰਾ ਯਾਤਰੀ : ਜੀ ਨਹੀਂ, ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਦੇਨ ਪਟੜੀ ਤੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਚੇਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਥਾਂਕੇ ਲਾਲ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵੜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਿਸਤੌਲ ਤਾਣ ਕੇ ਬੋਲਿਆ -

ਦੱਸੋ, ਸੋਨਾ ਕਿਥੇ ਹੈ?

ਥਾਂਕੇ ਲਾਲ ਬੋਲਿਆ - ਭਾਈ, ਅੱਜ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਘਰ ਖਾਲੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਮਰਜੀ ਸੌ ਜਾ।

ਅਧਿਆਪਕ : (ਸੋਨੂ ਨੂੰ) ਗਾਂ ਤੇ ਤੂੰ ਜੋ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਉਹ ਤੇਰੇ ਦੂਸਰੇ ਭਰਾ ਦੇ ਲੇਖ ਵਰਗਾ ਹੈ। ਕੀ ਤੂੰ ਉਸ ਦੀ ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਹੈ?

ਸੋਨੂ : ਨਹੀਂ ਸਰ! ਦਰਅਸਲ ਸਾਡੇ ਘਰ ਇੱਕ ਹੀ ਗਾਂ ਹੈ।

ਦੀਪਕ : ਭਾਈ ਤੂੰ ਤਾਲਾਬ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਦੇ ਥੱਚੇ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਕਿਉਂ?

ਟਿੰਕੁ : ਜਦ ਉਥੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੈਰਨਾ ਮਨ੍ਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਤੈਰਨ ਕਿਉਂ ਗਿਆ?

- ਸਾਝਵੀ

ਪਾਪਾ : (ਸੋਨੂ ਨੂੰ) ਤੈਨੂੰ ਗਣਿਤ ਵਿੱਚ ਕਿਨੇ ਨੰਬਰ ਮਿਲੇ?

ਸੋਨੂ : ਜੀ ਮੇਨੂੰ ਤੋਂ 10 ਨੰਬਰ ਘੱਟ।

ਪਾਪਾ : ਮੇਨੂੰ ਨੂੰ ਕਿਨੇ ਨੰਬਰ ਮਿਲੇ?

ਸੋਨੂ : ਜੀ ਦਸ।

ਅਧਿਕਾਰੀ : (ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ) ਕਿਉਂ ਭਾਈ ਰਾਮ, ਦੂਸਰੇ

ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੋ-ਦੋ ਬੈਗ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਖਿਰ ਤੂੰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਇੱਕ ਬੈਗ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਮਜ਼ਦੂਰ : ਸਾਹਿਬ! ਉਹ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਲਸੀ ਹਨ। ਦੋ-ਵਾਰ ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਣ ਤੇ ਉਹ ਡਰਦੇ ਹਨ।

ਗੋਲੂ : ਮੰਮੀ ਦੁੱਧ ਪੀਣਾ ਹੈ।

ਮੰਮੀ : ਬੇਟਾ ਦੁੱਧ ਤਾਂ ਫਟ ਗਿਆ।

ਗੋਲੂ : ਮੰਮੀ, ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਸੂਈ ਧਾਗੇ ਨਾ ਸੀਅ ਦਿਓ।

ਬੇਟਾ : ਪਾਪਾ-ਪਾਪਾ ਜੇਕਰ ਚੰਨ੍ਹ ਤੇ ਆਬਾਦੀ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?

ਪਾਪਾ : ਬੇਟਾ, ਹੋਏਗਾ ਕੀ...? ਚੰਨ੍ਹ ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਜੋ ਵੀ ਕੂੜਾ-ਕਰਕਟ ਉਥੋਂ ਸੁੱਟਣਗੇ, ਉਹ ਸਿੱਧਾ ਸਾਡੇ ਉਪਰ ਆ ਕੇ ਡਿਗੇਗਾ।

- ਪੁੱਤੀਕਸਾ ਕਸ਼ਵਾਹਾ

ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵੀ ਬੜੀ
ਅੱਜੀਬ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ 'ਸੀ
ਐਚ' ਨਾਲ 'ਚ'
ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਦੇ
'ਕ' ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ
ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਥੇ
ਛਿਉਟੀ ਦੇ ਰਹੇ ਚੋਪੜਾ ਨਾਮਕ ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ
ਪੁੱਛਿਆ -

ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ... ਇਹ 'ਚੈਮਿਸਟਰੀ
ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ' ਕਿਧੁਰ ਹੈ?

ਡਾਕਟਰ ਬੋਲੇ - ਭਾਈ 'ਚੈਮਿਸਟਰੀ' ਨਹੀਂ
ਬਲਕਿ 'ਕੈਮਿਸਟਰੀ' ਬੋਲਦੇ
ਹਨ ਅਰਥਾਤ ਸੀ ਐਚ - 'ਕ'।
ਸਮਝ ਗਏ।

ਉਹ ਬੋਲਿਆ- ਸਮਝ ਗਿਆ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ,
ਬਿਲਕੁਲ ਸਮਝ ਗਿਆ।
- ਕੀ ਸਮਝੇ?
- ਇਹੀ ਕਿ ਆਪ ਚੋਪੜਾ ਨਹੀਂ
ਬਲਕਿ ਕੋਪੜਾ ਹੋ।

ਮਾਲਿਕ : (ਕ੍ਰਾਇਵਰ ਨੂੰ) ਤੂੰ ਅਚਾਨਕ ਕਾਰ ਐਨੀ
ਤੇਜ਼ ਕਿਉਂ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗਾ?

ਕ੍ਰਾਇਵਰ : ਸਰ! ਗੱਡੀ ਦਾ ਬੇਕ ਫੇਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ,
ਇਸ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕੁਝ ਹੋਵੇ ਅਸੀਂ
ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।

- ਮੀਠਾਕਸੀ ਆਨੰਦ

ਕੇਸਰ ਉਪਾਸਨਾ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ -

ਜਾਉ ਸੀਸ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉ, ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ
ਵੇਖਣਾ ਹੈ।

ਉਪਾਸਨਾ ਖਾਲੀ ਹੱਥ
ਕੇ ਬੋਲੀ - ਕੇਸਰ ਕਿਸੇ
ਤੁਹਾਡਾ ਚਿਹਰਾ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ
ਸਾਰੇ ਸੀਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਹੀ ਚਿਹਰਾ ਸੀ।

ਭਿਖਾਰੀ : ਸੇਠ, ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਓ। ਭਗਵਾਨ
ਤੂਹਾਡਾ ਭਲਾ ਕਰੇਗਾ।

ਸੇਠ : ਤੇਰੇ ਕੋਲ 100 ਦੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਹਨ?

ਭਿਖਾਰੀ : ਹਾਂ ਹੈ ਨਾ।

ਸੇਠ : ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਖਰਚ ਲੈ।

ਮੇਹਨ 'ਬਲੱਡ' ਦੇ ਵਿਸੇ
ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ
ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸੇਹਨ : (ਮੇਹਨ ਨੂੰ)
ਅੱਜ ਇਹ
ਕਿਤਾਬ ਕਿਉਂ
ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹੋ?

ਮੇਹਨ : ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੱਲ ਮੇਰਾ
'ਬਲੱਡ ਟੈਸਟ' ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਟੈਸਟ ਦੀ
ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਨਿਰਮਲਾ : (ਗੀਤਾ ਨੂੰ) ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ ਮਟਰ-ਪਨੀਰ
ਵਿੱਚ ਪਨੀਰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਗੀਤਾ : ਕੀ ਤੂੰ ਕਦੇ ਗੁਲਾਬ ਜਾਮੁਨ ਵਿੱਚ ਗੁਲਾਬ
ਵੇਖਿਆ ਹੈ?

- ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ

ਰੱਖੜੀ

ਭਰਾ ਤੇ ਭੈਣ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੈ ਰੱਖੜੀ।
ਪਵਿੱਤਰ ਪਿਆਰ ਅੰਦਰ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਹੈ ਰੱਖੜੀ।

ਗਗਨ ਤੇ ਧਰਤ ਤੋਂ ਉਚੇ ਤੇ ਸੁੱਚੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਅੰਦਰ,
ਘਰਾਂ ਦੀ ਆਨ ਹੈ ਰੱਖੜੀ, ਘਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਹੈ ਰੱਖੜੀ।

ਜਦੋਂ ਗੀਝਾਂ ਤੇ ਚਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਾ ਦੇ ਗੁਟ ਤੇ ਬੱਥ ਜਾਵੇ,
ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਵੀਰੇ ਦੇ ਲਈ ਮਹਿਮਾਨ ਹੈ ਰੱਖੜੀ।

ਨਸੀਬਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਝੋਲ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਹੈ ਮਾਲਿਕ ਨੇ,
ਅਸੀਸਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਸੁਭਕਾਮਨਾ ਦਾ ਦਾਨ ਹੈ ਰੱਖੜੀ।

ਇਹਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਚ ਮਿਕਨਾਤਸ ਵਾਲੀ ਬਿੱਚ ਹੈ ਰਿਸਤੇ ਦੀ,
ਕਿਸੇ ਮੋਹ ਦੇ ਇਲਾਹੀ ਨੂਰ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਹੈ ਰੱਖੜੀ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਵੀਰ ਨੂੰ ਜਦ ਤਾਕ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੀ,
ਉਸ ਨੇ ਚੁੰਮ ਕੇ ਕਿਹਾ ਭੈਣੋਂ! ਤੇਰੀ ਪਰਵਾਨ ਹੈ ਰੱਖੜੀ।

ਕੋਈ ਵੀ ਸੌਅ ਇਹਦੇ ਅੱਗੇ ਨਿਗੂਣੀ ਹੈ ਤੇ ਫਿੱਕੀ ਹੈ,
ਜਮਾਨੇ ਦੀ ਹਰੇਕ ਸੌਅ ਤੋਂ ਬਹਾ ਸਨਮਾਨ ਹੈ ਰੱਖੜੀ।

ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਯਾ ਤੇ ਨਿਮਰਤਾ 'ਬਾਲਮ'
ਮਗਰ ਪਾਪੀ ਤੇ ਲੋਭੀ ਵਾਸਤੇ ਕਿਰਪਾਨ ਹੈ ਰੱਖੜੀ।

ਸਾਧਾਰਣ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਤਰੀ

(ਮਭ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ 'ਗ' ਅੱਖਰ ਤੇ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੈਨ ਜਾਂ ਪੈਸਿਲ ਉਠਾਉ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਚਿੰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਤਰ ਲਿਖਦੇ ਜਾਓ।)

- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1)** ਦੁਆਪਰ ਯੁਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲਾ ਯੁਗ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2)** ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3)** ਸੰਨ 2012 ਦੀਆਂ ਐਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸ ਭਾਰਤੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਪਦਕ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4)** ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਬਿਊਟਿਸ਼ ਗਾਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5)** ਦੁਰਯੋਧਨ ਨੇ ਕਰਣ ਨੂੰ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6)** ਚੀਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 7)** ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਚੇਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਕੌਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 8)** ਸ਼ਬਦੀ ਦੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 9)** ਪੈਨਸਲੀਨ ਦੀ ਥੋੜੀ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10)** ਭਾਰਤੀ ਟੈਲੀਵਿਜਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਸੀਰਿਅਲ ਕਿਹੜਾ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 11)** ਪਾਰਸੀਆਂ ਦੇ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 12)** ਸਮੁੰਦਰੀ ਉਦਯੋਗ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਨਮ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 13)** ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 14)** ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 15)** ਚੰਨ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲਾ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕੌਣ ਸੀ?

(ਸਹੀ ਉਤੱਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਤੇ ਵੇਖ)

ਕਿੱਟੀ

ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲੇਖਕ - ਅਜੈ ਕਾਲੜਾ

ਮੰਮੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਮਰ ਗਈ
ਅੱਜ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਗਰਮੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਚਲੀ, ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗਰਮੀ
ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਾਏ ਮੰਮੀ ਮੈਂ ਜਾ ਰਹੀ ਹਾਂ।

ਕਿਉਂ ਨਾ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਸਵਿਮਿੰਗਪੂਲ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਵਾਂ?
ਉਥੇ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਠੰਡਕ ਵੀ।

ਇਥੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਨਾ ਮੈਂ ਮੰਟ੍ਟੀ, ਮੌਲੀ
ਅਤੇ ਚਿੰਟ੍ਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਥੇ ਬੁਲਾ ਲਵਾਂ? ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਫੋਨ ਕਰਦੀ ਹਾਂ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਵੀ ਸਵਿਮਾਈਂਗਪੂਲ
ਦੇ ਕੋਲ ਆਉਣਾ ਚਾਹੋਗੇ। ਇਥੇ
ਬਹੁਤ ਠੰਡਕ ਹੈ।

ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਵੀ ਉਥੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ
ਬਹੁਤ ਮਜ਼ੇ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਗਰਮੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਲੁਤਫ਼ ਉਠਾਵਾਂਗੇ।

ਕਿੱਟੀ! ਅਸੀਂ ਆ ਗਏ।

ਇਥੇ ਤਾਂ ਸੱਚਮੁਚ ਬਹੁਤ
ਚੰਗਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਿਉਂ ਨਾ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ ਬਾਲ ਖੇਡੀਏ?

ਹਾਂ! ਹਾਂ! ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ!

ਲੇਖ : ਪਰਸੂਰਾਮ ਸੁਕਲ

ਨੇਟਰਜੈਕ ਟੋਡ

ਨੇ ਟਰਜੈਕ ਟੋਡ (Natterjack Toad) ਯੂਰਪ ਦਾ ਟੋਡ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫ੍ਰਾਂਸ ਅਤੇ ਸਪੇਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਸਵੀਡਨ, ਪੈਲੈਂਡ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਆਇਰਲੈਂਡ ਅਤੇ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨੇਟਰਜੈਕ ਟੋਡ ਅਜਿਹੇ ਰੇਤੀਲੇ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸਰਲਤਾ ਨਾਲ ਖੁੱਡ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਾਗਰਤਟ ਦੇ ਰੇਤੀਲੇ ਟਿੱਲਿਆਂ ਤੇ ਰਹਿਣਾ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨਾਲ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਿਸਚਿਤ ਖੇਤਰਫਲ ਦੱਸਣਾ ਬਹੁਤ ਕਠਿਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਚਾਨਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਗਾਇਬ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨੇਟਰਜੈਕ ਖੁੱਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਟੋਡ ਹੈ। ਇਹ ਨਮ ਅਤੇ ਰੇਤੀਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਕੁੱਝ ਹੀ ਸੈਂਕੰਡ ਵਿੱਚ ਖੁੱਡ

ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਵੇਖਦੇ ਅਲੋਚਨਾ ਹੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨੇਟਰਜੈਕ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਖੇਦਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖੁੱਡ ਵਿੱਚ ਵੜਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਠੋਰ ਹੋਣ ਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਅੱਗੇ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਛੇਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਖੇਦਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਪੇਟ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜੀਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਛੱਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੁੱਡਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਨੇਟਰਜੈਕ ਭੱਡੂ ਵਾਂਗ ਸ਼ੀਤਕਾਲੀਨ ਨੰਦੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲਗਭਗ ਤੀਹ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਹਿਰੀ ਖੁੱਡ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁੱਡ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਨੇਟਰਜੈਕ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਰਚਨਾ ਆਮ ਟੋਡ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਟੋਡ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੰਬਾਈ ਲਗਭਗ 8 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਰ ਅਤੇ ਮਾਦਾ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨੇਟਰਜੈਕ ਦੀ ਪਿੱਠ ਅਤੇ ਉਪਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਰੰਗ ਛਿੱਕਾ ਪੀਲਾਪਨ ਅਤੇ ਕਥਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੇਟ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਰੰਗ ਪੀਲਾਪਨ ਅਤੇ ਸਫੈਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਗਹਿਰੇ ਰੰਗ ਦੇ ਧੱਬੇ ਅਤੇ ਮੱਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਸ ਦੀ ਪਿੱਠ ਤੇ ਵੀ ਕਥਈ, ਲਾਲ, ਪੀਲੇ ਜਾਂ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੇ ਧੱਬੇ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪੈਰ ਬਾਕੀ ਟੋਡਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਤੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਪੱਟੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨਰ ਟੋਡ ਦੇ ਅੱਗੇ ਦੇ ਪੈਰ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਸਖਤ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਖੁੱਡ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨੇਟਰਜੈਕ ਟੋਡ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਾ ਤਾਂ ਉਛਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਢਾਲਾਂ ਮਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦੌੜ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ 'ਦੌੜਾਕ ਟੋਡ' ਵੀ

ਡੈਸੀਮੀਟਰ

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਨੇਟਰਜੈਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪਿਛੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਇੱਕ ਸੁਨਹਿਰੀ ਰੇਖਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੋਡ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਯੂਰਪ ਦੇ ਅਨੇਕ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਨਹਿਰੀ ਪਿੱਠ ਵਾਲੇ ਟੋਡ ਦ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨੇਟਰਜੈਕ ਦਾ ਮੁੱਖ ਭੋਜਨ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਕੀਝੇ-ਮਕੌੜੇ, ਮੱਕੜੀਆਂ, ਅਤੇ ਘੋਗੇ ਆਦਿ ਹਨ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਛਲਾਂਗ ਲਗਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਫੜ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੌੜ ਕੇ ਦਬੋਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਮਾਦਾ ਨੇਟਰਜੈਕ ਟੋਡ ਲੜੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਤਕ ਅੰਡੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਅੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਡੇਢ ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਦੋ ਮੀਟਰ ਤਕ ਲੰਮੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆੰਡੇ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਆਸ ਲਗਭਗ ਦੋ ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਨੇਟਰਜੈਕ ਦੇ ਅੰਡੇ 5 ਦਿਨ ਤੋਂ 10 ਦਿਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਛੁੱਟਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਟੇਡਪੋਲ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਕਾਲਾਪਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਬਾਦ ਇਹ ਢਾਈ ਸੈਟੀਮੀਟਰ ਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਦ ਟੇਡਪੋਲ ਕਾਇਆ ਪਲਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬੱਚਾ ਟੋਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਇੱਕ ਸੈਟੀਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨੇਟਰਜੈਕ ਦਾ ਬੱਚਾ ਅੰਡੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦੇ ਬਾਦ 5 ਤੋਂ 8 ਹਫ਼ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਦ ਬੱਚਾ ਟੋਡ ਬਣਦੇ ਹੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਜੀਵਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਕ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੁੱਝ ਉਪਕਰਣ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਇੱਕ-ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਵਿਗਿਆਨ-ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ।

ਪਹਿਲੇ ਥਰਮਾਮੀਟਰ ਬੋਲਿਆ, "ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਮੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।"

"ਦੁੱਧ ਦਾ ਘਣਤਵ ਦੱਸਣ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ", ਇਹ ਲੈਕਟੋਮੀਟਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੀ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਬੋਲਿਆ, "ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੀ ਸ਼ੁਧਤਾ-ਅਸ਼ੁਧਤਾ ਦੀ ਪਰਖ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਹੈ।"

ਹਣ ਬੈਰੋਮੀਟਰ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਈ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਝੱਟ ਕਿਹਾ, "ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨ ਤੇ ਹਵਾ ਦਾ ਕੀ ਦਬਾਅ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛੋ। ਤੁਰੰਤ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂਗਾ।"

ਤਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਇੱਕ ਕੌਨੇ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਲੱਕੜੀ ਦਾ ਬਣਿਆ ਇੱਕ ਨੰਨ-ਜਿਹਾ ਪੈਮਾਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਉਹ ਵੀ ਟਪਕ ਪਿਆ, "ਅਰੇ, ਆਪ ਤਿੰਨੋਂ ਇੱਕ-ਦੂਸਰੇ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਚੂਰੀ ਤੇ ਹੋ, ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਹੈ।"

"ਤੂੰ ਹੈ ਕੌਣ?" ਤਿੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਗਾਹਾਂ ਇੱਕਾਇੱਕ ਉਸ ਪੈਮਾਨੇ ਵੱਲ ਦੌੜ ਗਈਆਂ।

ਆਪਣੀ ਨੰਨੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਹ ਝੱਟ ਬੋਲਿਆ, "ਮੈਂ ਹਾਂ - ਡੈਸੀਮੀਟਰ।"

ਪੇਸ਼ਕਸ਼ : ਰਾਧੇਲਾਲ

ਪਪੀਤਾ ਸਵਾਦੀ ਅਤੇ ਗੁਣਕਾਰੀ...

ਪਪੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਸਵਾਦੀ ਅਤੇ ਗੁਣਕਾਰੀ,
ਸਿਹਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਲਾਭਕਾਰੀ।
ਕੱਚਾ ਹੋਵੇ ਹਰਾ ਦਿਸੇ ਪੱਕੇ ਤਾਂ ਪੀਲਾ,
ਇਸ ਨਾਲ ਦੂਰ ਹੋਣ ਕਈ ਬੀਮਾਰੀਆਂ।

ਪੱਕੇ ਪਪੀਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆਉਣ,
ਮਿੱਠੇ ਲੱਗਦੇ ਇਸ ਲਈ ਖੁਬ ਖਾਣ।
ਕੱਚੇ ਫਲ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਵੀ ਬਣਦੀ,
ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਟਾਮਿਨ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਮਿਲ ਜਾਣ।

ਕੈਲਸੀਅਮ ਅਤੇ ਆਇਰਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ,
ਪੇਟ ਵਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲਾਭ ਦੇਵੇ।
ਕਈ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਮ,
ਪਾਚਨ ਸਹੀ ਰੱਖੇ, ਮੋਟਾਪਾ ਦੂਰ ਕਰੋ।

ਪਪੀਤਾ ਭੁੱਖ ਅਤੇ ਸਕਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾਏ,
ਇਹ ਖਾਣ ਤੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਚ ਜਾਏ।
ਉਤਮ ਫਲ ਪਪੀਤਾ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ,
ਘਰ ਦੇ ਆਸਪਾਸ ਲਗਾਓ ਜ਼ਰੂਰ।

ਕੀ ਤੁਸੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ?

- * ਭਾਰਤ ਨੇ ਹੀ ਵਿਸਵ ਨੂੰ ਚੀਰੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
- * ਪੇਨਿਸੀਲਿਨ ਦੀ ਖੋਜ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਅਲੈਕਜ਼ੈਂਡਰ ਫਲੇਮਿੰਗ' ਨੇ ਕੀਤੀ।
- * ਵਿਸਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਾ ਕ੍ਰਿਕੇਟ ਗਰਾਊਂਡ ਚੈਲ ਹਿਮਾਰਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ 1893 ਵਿੱਚ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਟੀਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਧਰਾ ਕਰਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੀ ਸਮੁੰਦਰ ਤਲ ਤੋਂ ਉਚਾਈ 24444 ਮੀਟਰ ਹੈ।
- * ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡਾਕਘਰ ਹਨ।
- * ਸਤਰੰਜ ਦੀ ਕਾਢ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੋਈ।
- * ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸਵ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਯੁਠੀਵਰਸਿਟੀ ਤਕਸ਼ਿਲਾ ਯੁਠੀਵਰਸਿਟੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 700 ਈਸਵੀ ਪੂਰਵ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ।
- * ਸਾਇਬੇਰੀਆ ਦੀ ਬੇਕਾਲ ਝੀਲ ਵਿਸਵ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਛੁੰਘੀ ਝੀਲ ਹੈ।
- * ਜ਼ਿਰਾਫ ਜੀਭ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕੰਨ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- * ਹਰੇ ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਪਕਾਉਣ ਲਈ 'ਏਖਿਲਿਨ ਗੈਸ' ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

- * ਡਾਲਫਿਨ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- * ਹਾਥੀ ਦੀ ਸੁੰਡ ਵਿੱਚ 40,000 ਪੇਸ਼ੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
- * ਘੜਾ ਖਲੋਤੇ-ਖਲੋਤੇ ਵੀ ਸੌ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- * ਮੱਧਮੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਿਲੋ ਸਹਿਦ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 40,0000 ਫੁੱਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰਸ ਚੁਸਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
- * 'ਵਾਟਰਲੂ' ਦਾ ਯੁੱਧ 1915 ਵਿੱਚ ਲਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।
- * ਉਠ ਦੀ ਐਸਤਨ ਉਮਰ ਲਗਭਗ ਵੀਰ-ਬਾਈ ਸਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- * ਦੋ ਜੈਬਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰੀਆਂ ਕਦੇ ਇੱਕੋ-ਜਿਹੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ। ਅਰਥਾਤ ਸਾਰੇ ਜੈਬਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾ ਮਿਲੇਗੀ।
- * ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰਾਸਟਰਪਤੀ ਔਰਤ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਤਿਬਾ ਪਾਟਿਲ ਸੀ।
- * ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਔਰਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਏਨੀਬੇਸੇਟ ਸੀ।
- * ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕੁਲ 650 ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
- * ਕੋਸ਼ਿਕਾ ਦੀ ਖੋਜ 'ਰਾਬਰਟ ਹੁੱਕ' ਨੇ ਕੀਤੀ।
- * ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਵਾਲੇ ਟਿਸ਼ੂ ਦਾ ਨਾਮ 'ਏਪਿਖੀਲਿਯਮ ਟਿਸ਼ੂ' ਹੈ।

ਸੰਗ੍ਰਹਿਕਰਤਾ - ਕਿਰਣ ਬਾਲਾ

□ ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਪਾਣੀ ਦੀ ਕੀਮਤ

ਕਾ ਛੀ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਅਰਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਸੇਠ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸ਼ੇਖ ਅਹਿਮਦ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਦੋ ਉੱਠ ਸਨ ਜੋ ਸੇਠ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬੋਲਦੇ ਵੀ ਸਨ। ਸ਼ੇਖ ਅਹਿਮਦ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਵੀ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਠਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹੀ ਲੰਬੇ-ਲੰਬੇ ਸਫਰਾਂ ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸ਼ੇਖ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਬਦਲਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਅਮੀਰ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕੰਜੂਸ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ੇਖ ਅਹਿਮਦ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦੋਵੇਂ ਉਠਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਸ਼ੇਖ ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਪਾਰ ਕਰ ਕੇ ਜਾਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸ਼ੇਖ ਨੇ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਠਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਦਾ ਸਫਰ ਲੰਬਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਦਿਨ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਸ਼ੇਖ ਨੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਸਮਾਨ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਨੌਕਰ ਨੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇੱਕ ਉਠ ਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ਕਾਂ ਲੱਦ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਉੱਠ ਸਵਾਰੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਠਾਂ ਨੇ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਨੌਕਰ ਨੇ ਪੀਣ ਲਈ ਦੋਹਾਂ

ਉਠਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਠਾਂ ਨੇ ਹਲੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੀ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ੇਖ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜਲਦੀ ਚੱਲੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਲੇਟ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਉਠ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸ਼ੇਖ ਸਾਰਿਥਾ, ਸਾਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪੀ ਲੈਣ ਦਿਓ। ਸਫਰ ਲੰਬਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪਿਆਸ ਕਾਰਨ ਚੱਲ ਨਹੀਂ ਪਾਵਾਂਗੇ। ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥ ਅਤੇ ਕੰਜੂਸੀ ਕਾਰਨ ਸ਼ੇਖ ਕਾਹਲੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਠ ਵਿਚਾਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਪੀ ਪਾਏ। ਫਿਰ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਉਹ ਚੱਲ ਪਏ।

ਇੱਕ ਉਠ ਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਸਮਾਨ ਲੱਦਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਤੇ ਸ਼ੇਖ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਨੌਕਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਰੇਤ ਹੀ ਰੇਤ ਸੀ। ਗਰਮੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਨ੍ਹੇਰੀ ਕਾਰਨ ਰੇਤ ਵੀ ਉਡ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਫਰ ਬਹੁਤ ਲੰਬਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਫਰ ਤਹਿਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ਼ੇਖ ਨੂੰ ਪਿਆਸ ਲੱਗਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੋਰ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੇਖ ਨੇ ਦੋਨਾਂ ਉਠਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਸ਼ੇਖ ਅਤੇ ਨੌਕਰ ਨੇ ਮਸ਼ਕ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਪਏ। ਉਠ ਚਲਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਠਾਂ ਦਾ ਵੀ ਗਰਮੀ ਕਾਰਨ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਚਾਰੇ ਉਠਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿਆਸ ਲੱਗਣ ਲੱਗੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ ਸੀ।

ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੋਰ ਸਫਰ ਤਹਿਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੇਖ ਨੇ ਫਿਰ ਉਠ ਰੋਕ ਦਿੱਤੇ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ। ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਠਾਂ ਨੇ ਸ਼ੇਖ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪਿਆਸ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਪਾਣੀ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਪਿਲਾ ਦਿਓ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਪਾਵਾਂਗੇ। ਸ਼ੇਖ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਸ਼ੇਖ ਅਤੇ ਨੌਕਰ ਫਿਰ ਉਠਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਪਏ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਠਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਸ਼ੇਖ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪਿਆਸ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਹੁਣ ਹੋਰ ਤੁਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਸ਼ੇਖ ਨੇ ਉਠਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਅਣਸੁਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਜਿਸ ਉਠ ਤੇ ਸਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮਸਕਾਂ ਲੱਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਹਿੰਮਤ ਹਾਰ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੇਖ ਤੇ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸ਼ੇਖ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਪਿਆਸ ਲੱਗਣ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਅਸਲੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ੇਖ ਦੀ ਅਕਲ ਟਿਕਾਣੇ ਆਵੇਗੀ। ਉਸ ਉਠ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕੰਡਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਉਠ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਮਸਕਾਂ ਛੁਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਚੁੱਪਚਾਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੇਖ ਨੂੰ ਫਿਰ ਪਿਆਸ ਲੱਗ ਗਈ। ਹਲੇ ਅੱਧਾ ਸਫਰ ਤਹਿਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਠਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ

ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ
ਅਗਸਤ 2022 | 29

ਫਿਰ ਰੋਕਿਆ। ਸੇਖ ਨੇ ਫਿਰ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਨੌਕਰ ਨੇ ਉਠ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮਸ਼ਕਾਂ ਉਠ ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਸੇਖ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਸੇਖ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਥੱਲੇ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਕ ਗਈ।

ਸੇਖ ਨੇ ਉਠ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਸ਼ਕਾਂ ਕਿੱਥੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਠ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਸੇਖ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਸ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮਸ਼ਕਾਂ ਕਿੱਥੇ ਡਿੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਸੇਖ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਸ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇੱਧਰ-ਓਧਰ ਆਪਣੇ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ਕਾਂ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਪਰ ਸਭ ਵਿਅਰਥ ਸੀ। ਸੇਖ ਨੂੰ ਉਸ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦਿਸਣ ਲੱਗੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੇਖ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹਿੰਮਤ ਹਾਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਨੌਕਰ ਦੀ ਵੀ ਜਾਨ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਈ ਸੀ। ਸੇਖ ਨੇ ਦੋਨਾਂ ਉਠਾਂ ਅੱਗੇ ਫਰਿਆਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲੱਭ ਕੇ ਦੇਵੇਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਬਹੁਤ ਸੇਵਾ ਕਰਾਂਗਾ। ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਜਿਸ ਉਠ ਨੇ ਮਸ਼ਕਾਂ ਛੁਪਾਈਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਸੇਖ ਸਾਹਿਬ ਦੇਖਿਆ, ਪਿਆਸ ਲੱਗਣ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪਿਆਸ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਘਰ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਪੇਟ ਭਰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਨੋਬਤ ਹੀ ਨਾ ਆਉਂਦੀ। ਉਸ ਨੇ

ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੇਖ ਸਾਹਿਬ, ਡਰੋ ਨਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਮਸ਼ਕਾਂ ਛੁੱਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਠ ਸੇਖ ਅਤੇ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਝਾੜੀਆਂ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਮਸ਼ਕਾਂ ਛੁਪਾਈਆਂ ਸਨ। ਸੇਖ ਅਤੇ ਨੌਕਰ ਨੇ ਜਲਦੀ ਮਸ਼ਕਾਂ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਈ। ਸੇਖ ਨੇ ਦੋਨਾਂ ਉਠਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਥੱਲ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਸੇਖ ਨੂੰ ਪਿਆਸ ਲੱਗਣ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਅਸਲੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੇਖ ਫਿਰ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਠਾਂ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵੱਲ ਚਲ ਪਿਆ।

ਸਾਧਾਰਣ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤੰਤਰੀ ਦੇ ਜਵਾਬ

1) ਕਲਯੁਗ	2) ਸਲਾਰਜੰਗ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ
3) ਗਾਗਾਨ ਨਾਰੰਗ	4) ਵਾਰੇਨ ਹੈਸਟਿੰਗ
5) ਅੰਗ ਦੇਸ਼	6) ਬੀਜਿੰਗ
7) ਨਿਰਵਾਚਨ ਆਯੋਗ	8) ਮਤੰਗ
9) ਅਲੈਗਜੈਂਡਰ ਫਲੇਮਿੰਗ	10) ਹਮ ਲੋਗ
11) ਸਿਨੋਗਾਗ	12) ਵਾਇਜ਼ੈਗ
13) ਲਾਰਡ ਕੇਨਿੰਗ	14) ਸ਼ਿਲਾਂਗ
15) ਨੀਲ ਆਰਮਸਟ੍ਰਾਂਗ	

ਸੰ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਦੀ ਟੁਕੜੀ

ਇੱਕ

ਕ ਵਾਰ ਜਾਸੂਸ ਸੈਨਿਕ ਨੇ ਆ ਕੇ ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨੀ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ।

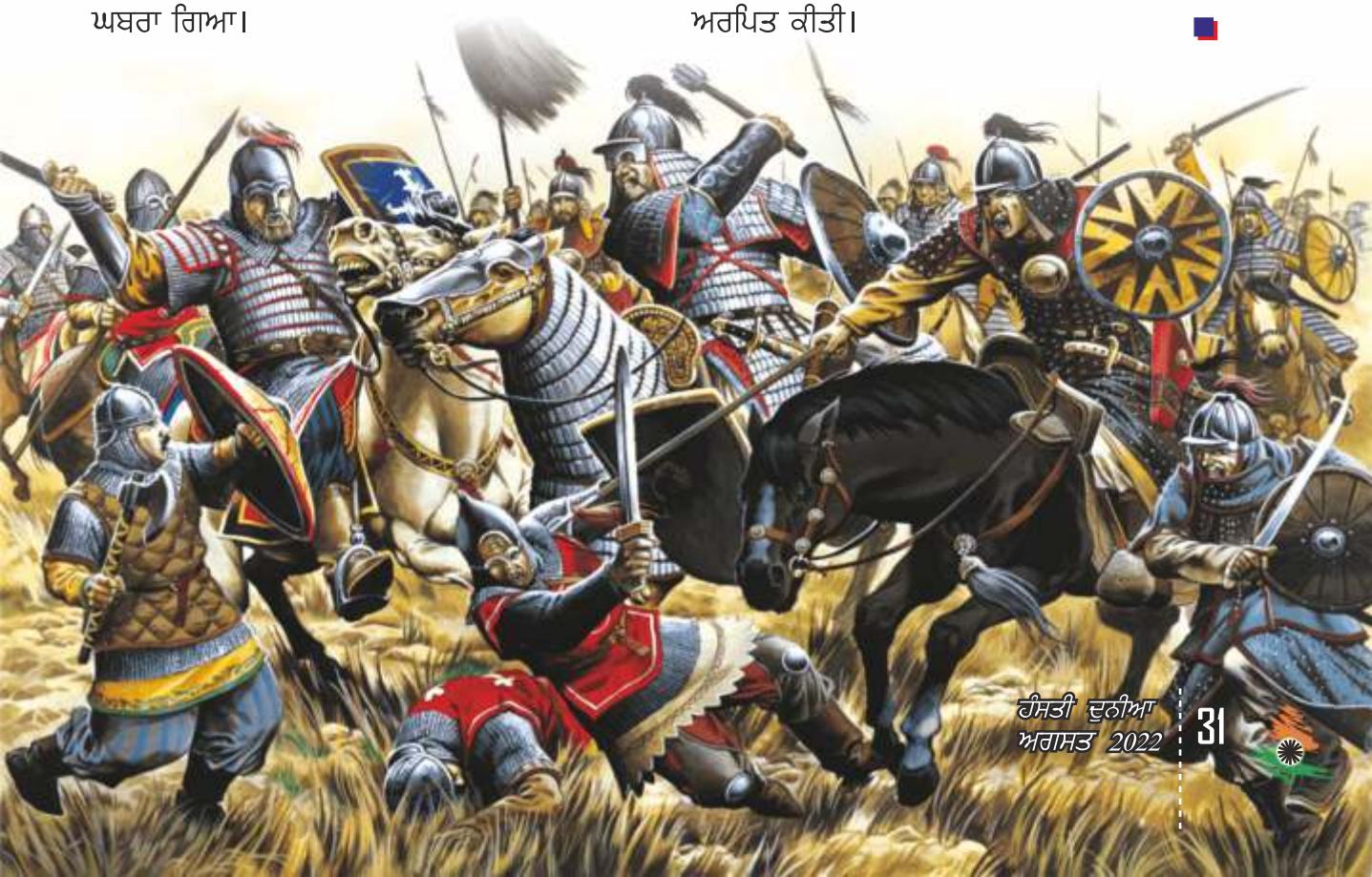
ਇਹ ਅਨੌਥੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਗਜ਼ਨੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੋਰਾਨੀ ਹੋਈ। ਉਹ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ— ਸੌ ਘੋੜਸਵਾਰ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਦਲ ਭਲਾ ਸਾਡੀ ਇੱਕ ਲੱਖ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੈਨਾ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ?

ਹਾਂ, ਗਜ਼ਨੀ ਨੂੰ ਰਹਿ -ਰਹਿ ਕੇ ਗਵਾਂਢੀ ਰਾਜੇ ਦੀ ਸੈਨਿਕ ਟੁਕੜੀ ਦੇ ਬੁੱਢੇ ਸਰਦਾਰ ਦੀ ਅਕਲ ਤੇ ਤਰਸ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਵਿਅਰਥ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੈਨਾ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਦਾ ਦੁਸਾਹਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ.....।

ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦੂਤ ਭਿਜਵਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਯੋਧਿਆਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪੁੱਛਵਾਇਆ। ਦੂਤ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਣ ਸੁਣ ਕੇ ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨੀ ਸਚਮੁੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵੀਰਤਾ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ਪਾਲਣਾ ਤੋਂ ਘਬਰਾ ਗਿਆ।

ਬੁੱਢੇ ਰਾਜਪੂਤ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਭਿਜਵਾਇਆ ਸੀ - ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਫਰਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਹੋਏਗਾ ਇਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਲੁਕਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਤੁਹਾਡਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੌਮਨਾਥ ਮੰਦਿਰ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲਾ ਲੁਟੇਰਾ ਹੈ, ਹਮਲਾਵਰ ਹੈ, ਅਨੀਤੀ ਅਤੇ ਅਨਿਆ ਨੂੰ ਸਹਿਣਾ ਅਤੇ ਸਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜੀਵਿਤ ਰਹਿਣਾ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਹੈ। ਅੱਛਾ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਾ.....।

ਸੱਚਮੁੱਚ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਦੀ ਉਹ ਟੁਕੜੀ ਜਾਨ ਹੱਥੇਲੀ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਗਜ਼ਨੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੈਨਾ ਤੇ ਟੁੱਟ ਪਈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂਲੀ-ਗਾਜਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਟਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਖੁਦ ਵੀਰਗਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵੀਰਤਾ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ਪਾਲਣਾ ਵੇਖ ਕੇ ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨੀ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਕਰ ਉਠਿਆ ਅਤੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਅਰਪਿਤ ਕੀਤੀ।

ਬੁਝਾਰਤਾਂ

1. ਹਰਾ ਹਾਂ ਪਰ ਪੱਤਾ ਨਹੀਂ,
ਨਕਲਚੀ ਹਾਂ ਪਰ ਬਾਂਦਰ ਨਹੀਂ,
ਬੁਝੋ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਕੀ
2. ਸਿਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵੇਖਿਆ ਮਟਕਾ,
ਮਟਕੇ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆ ਕੇ ਪਟਕਿਆ।
ਕੱਝ ਨੂੰ ਖਾਧਾ ਕੱਝ ਨੂੰ ਸੁੱਟਿਆ,
ਮਟਕੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵੀ ਪੀਤਾ।
3. ਇੱਕ ਛੇਟਾ ਜਿਹਾ ਫ਼ਕੀਰ,
ਉਸ ਦੇ ਪੇਟ ਤੇ ਲਕੀਰ।
4. ਕਾਲੀ ਹਾਂ ਮੈਂ ਕਾਲੀ ਹਾਂ,
ਕਾਲੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹਾਂ,
ਲਾਲ ਪਾਣੀ ਪੀਦੀ ਹਾਂ,
ਦੱਸੋ ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ?
5. ਕਾਲਾ ਮੂੰਹ ਲਾਲ ਸਰੀਰ,
ਕਾਗਜ਼ ਨੂੰ ਮੈਂ ਖਾਂਦਾ।
ਪਰ ਰੋਜ਼ ਮੇਰਾ ਛਿੱਡ ਪਾੜ ਕੇ,
ਕੋਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਂਦਾ।
6. ਉਸਦਾ ਘਰ ਛੌਲਾਦੀ ਚਾਦਰ,
ਜਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਲ ਦੇ ਬਾਹਰ।
ਸੰਗ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾਂ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ,
ਕਦੇ ਛੁੱਟ ਨਾ ਪਾਂਦਾ ਹਾਂ।
7. ਪੇਦਾ ਹੋਈ ਜਦ ਤੀਹ ਗਜ਼,
ਫੇਰ ਘਟੀ ਗਜ਼ ਚਾਰ।
ਫਿਰ ਜੋ ਘੱਟਦੀ ਚਲੀ ਗਈ,
ਕਿਰੇ ਜਿਹੀ ਹੈ ਉਹ ਨਾਰ।
8. ਲਾਲ ਲਾਲ ਅੱਖਾਂ,
ਲੰਮੇ-ਲੰਮੇ ਕੰਨਾ।
ਰੂਣੀ ਦਾ ਫੇਰਾ,
ਬੇਲੋ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਕੀ।
9. ਰਾਤ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਖੜਾ,
ਡੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਬੜਾ-ਵੱਡਾ।
ਰਹੇ ਜਾਗਦੇ ਹੋਸ਼ਿਆਰ,
ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ।
10. ਉਹ ਦੌੜਾ ਪਟਗੀ ਤੇ,
ਫਿਰ ਉਡ ਜਾਏਗਾ ਉਪਰ।
ਬੱਦਲ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ,
ਦੂਰ ਹਵਾ ਦੇ ਅੰਦਰ।
11. ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹਰਾ, ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਲਾਲਾ
ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਦੱਸੋ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲਾ।
12. ਔਘਟ ਘਾਟ ਘੜਾ ਨਾ ਢੁੱਬੇ,
ਹਾਥੀ ਖੜਾ ਨਹਾਏ।
ਪਿੱਪਲ ਰੁੱਖ ਉਪਰ ਤਕ ਡੁੱਬੇ,
ਚਿੜੀਆ ਪਿਆਸੀ ਜਾਏ॥

ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਦੇ ਉਤੱਤੇ:

੧. ਪ੍ਰਭਾਵ	੨. ਪ੍ਰਭਾਵ	੩. ਪ੍ਰਭਾਵ
੪. ਪ੍ਰਭਾਵ	੫. ਪ੍ਰਭਾਵ	੬. ਪ੍ਰਭਾਵ
੭. ਪ੍ਰਭਾਵ	੮. ਪ੍ਰਭਾਵ	੯. ਪ੍ਰਭਾਵ
੧੦. ਪ੍ਰਭਾਵ	੧੧. ਪ੍ਰਭਾਵ	੧੨. ਪ੍ਰਭਾਵ
੧੩. ਪ੍ਰਭਾਵ	੧੪. ਪ੍ਰਭਾਵ	੧੫. ਪ੍ਰਭਾਵ

ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੇਖ : ਡਾ: ਵਿਨੋਦ ਗੁਪਤਾ

ਕਬੂਤਰ ਨੂੰ ? ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਦਿਸ਼ਾ ਗਿਆਨ

ਕਬੂਤਰਾਂ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਨੇ ਅਨੇਕ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਟੈਸਟਿੰਗ ਕੀਤੇ। ਕੁਝ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਿਥਮੀ ਦੇ ਚੁੰਬਕੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦਾ ਗਿਆਨ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਗਿਆਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੰਮੀ ਦੂਰੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਸਹੀ-ਸਲਾਮਤ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਢਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਬੂਤਰ ਜਦ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਉਡਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਕੋਈ ਇੱਕ ਅਨੁਭਵੀ ਕਬੂਤਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਚਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛੇ।

ਪ੍ਰਿਸਟਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਖੋਜਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਬੂਤਰਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਥੇ ਸਭ ਕੁਝ ਬੜੀ ਵਿਸਥਾ ਅਤੇ ਤਰਤੀਬ ਨਾਲ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਬੜਾ ਗਜ਼ਬ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਬੁਜ਼ਘੇਸਟ ਦੀ ਇੱਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਬੂਤਰਾਂ ਤੇ ਜੀਪੀਐਸ ਯੰਤਰ ਲਗਾ ਕੇ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੀ ਕਬੂਤਰ ਟੀਮ ਦੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਭਵੀ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰ ਕਬੂਤਰ ਹੀ ਉੜਾਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਬੂਤਰ ਬਾਕੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਬਟਵਾਰਾ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਸਲਨ

ਕਿਥੇ ਰੁਕਣਾ ਹੈ, ਕਿਥੇ ਖਾਣਾ ਮਿਲੇਗਾ ਆਦਿ। ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਕਬੂਤਰਾਂ ਨੂੰ ਲੰਮੀ ਉਡਾਨ ਭਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕੁਝ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਜ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇਹ ਆਪਣਾ ਮਾਰਗ ਲੱਭ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੂਰਜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਰਤਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਪਛਾਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤਕ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਉਡਾਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁਲਦੇ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਕਬੂਤਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਸੰਦੂਕ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਸੈਂਕੜੇ ਮੀਲ ਦੂਰ ਆਜ਼ਾਦ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਉਹ ਆਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਚੱਕਰ ਕੱਟੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਸਥਾਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਏਗਾ।

ਜਦ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਤਦ ਕਬੂਤਰ ਹੀ ਇੱਕਮਾਤਰ ਸੰਦੇਸ਼ਵਾਹਕ ਸੀ। ਸੈਨਾ ਵਿੱਚ ਸਿਖਿਅਤ ਕਬੂਤਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਦਲ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਦੂਸਰੇ ਮਹਾਯੂਧ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਸੈਨਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਗੁਪਤ ਸੰਦੇਸ਼ ਕਬੂਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਕੰਟਰੋਲ ਰੂਮ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਵਾਟਰਲੂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਬੂਤਰ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਤੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾ ਰੋਮ ਵਿੱਚ ਸੈਨਾ ਕਬੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਗੁਪਤਚਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਲੈਂਦੀ ਸੀ। ਫੁਅਸ ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਬੂਤਰਾਂ ਨੇ ਕਾਫੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਰਲਿਨ ਅਤੇ ਬਰੁਸੇਲਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਏ ਸਨ।

ਪ੍ਰੇਰਕ-ਪ੍ਰਸੰਗ : ਜਗਦੀਸ਼ ਕੌਸ਼ਿਕ

ਦਿਆਲੂ ਬਾਲਕ ਨੈਪੋਲੀਅਨ

ਮੁ ਟਨਾ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਬਾਲਕ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਇਲਾਜਜਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸਵੇਰੇ ਸੜਕ ਤੇ ਸੈਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਫਲਾਂ ਦੀ ਟੋਕਰੀ ਸਿਰ ਤੇ ਰੱਖੇ ਫਲ ਵੇਚਣ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਲਾਜਜਾ ਆਪਣੀ ਮਸਤੀ ਵਿੱਚ ਇਧਰ-ਉਪਰ ਦੌੜਦੇ ਹੋਏ ਬਿਨਾ ਅੱਗੇ-ਅੱਗੇ ਵੇਖੇ ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਫਲਾਂ ਵਾਲੀ ਲੜਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਸ ਦੀ ਫਲਾਂ ਵਾਲੀ ਟੋਕਰੀ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਪਏ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਉਪਰ ਜਾ ਡਿੱਗੀ। ਕਾਫੀ ਕੇਲੇ ਅਤੇ ਸੰਤਰੇ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਏ।

ਲੜਕੀ ਖਰਾਬ ਹੋਏ ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਸ ਦਾ ਰੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਘਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਬੀਮਾਰ ਮਾਂ ਦੇ ਸਿਵਾਏ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਲੜਕੀ ਫਲ ਵੇਚ ਕੇ ਮਾਂ ਦੀ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਘਰ ਦਾ ਖਰਚ ਚਲਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਫਲ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਨਾਲ ਅੱਜ ਉਸ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਨਹੀਂ

ਹੋਏਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਮਾਂ ਦੀ ਦਵਾਈ ਨਹੀਂ ਆਏਗੀ, ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਹਾਲਤ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ। ਇਲਾਜਜਾ ਘਬਰਾ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ - ਚਲੋ ਭੱਜ ਜਾਈਏ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਲੋਕ ਸਾਨੂੰ ਕੁੱਟਣਗੇ।

ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਇੱਕ ਤਾਂ ਤੂੰ ਇਸ ਵਿਚਾਰੀ ਦੇ ਫਲ ਖਰਾਬ ਕੀਤੇ, ਉਪਰੋਂ ਭੱਜਣ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੋ। ਇਸ ਦੀ ਹੋਈ ਹਾਨੀ ਦੀ ਤੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਚਲੋ, ਇਸ ਦੇ ਖਰਾਬ ਹੋਏ ਫਲਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇਣੀ ਪਏਗੀ। ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਦੀ ਉੱਝ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਕਸੂਰ ਹੈ।

ਘਰ ਆ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁੱਝ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਂ ਨੇ ਇਲਾਜਜਾ ਨੂੰ ਡਾਂਟਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ - ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਫਲਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਜੇਬ ਖਰਚਾ ਓਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਬੰਦ ਰਹੇਗਾ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਦਿੱਤੇ ਪੈਸੇ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

ਬਚਿਉ! ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦਿਆਲੂ ਬਾਲਕ ਦਾ ਨਾਮ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਨਹੀਂ ਨਾ! ਉਸ ਬਾਲਕ ਦਾ ਨਾਮ ਨੈਪੋਲੀਅਨ ਸੀ ਜੋ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਫ੍ਰਾਂਸ ਦਾ ਸਮਰਾਟ ਬਣਿਆ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਵੀਰ ਅਤੇ ਸਾਹਸੀ ਯੋਧਾ ਸੀ।

ਬੋਧ ਕਥਾ : ਕਮਲ ਕਾਹਲੋਂ'

ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਕਦੇ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਤ ਸ੍ਰੀ ਦੇ ਇੱਕ ਰਾਜਾ ਨੇ ਇੱਕ ਬਿੱਲੀ ਪਾਲ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਉਹ ਬਿੱਲੀ ਨਾਲ ਬੋਹੜ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਭਰਪੇਟ ਦੁੱਧ ਮਿਲਾਈ ਅਤੇ ਦੇਸੀ ਪਿਉ ਦੀ ਚੂਰੀ ਖਵਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਮਖਮਲ ਦੇ ਬਿਸਤਰਿਆਂ ਤੇ ਲੇਟੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਰਾਜਾ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ। ਪੂਰੇ ਮਹਿਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਜਾਦ ਪੰਛੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੁੰਮਦੀ ਸੀ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਬਿੱਲੀ ਨੇ ਮਹਿਲ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਬਰੀਚੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਸੱਪ ਵੇਖਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਸੱਪ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਸੱਪ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਰੁੱਕ ਕੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਕਿਹਾ - ਭੈਣ, ਬਿੱਲੀ! ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਬਖਸ਼ ਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਤੂੰ ਵੀ ਚੂਹੇ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਚੂਹੇ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਸਾਡੀ ਇੱਕ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ। ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਬਖਸ਼ ਦਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਭੇਤ ਤੈਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਜੋ ਤੇਰੇ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਆਏਗਾ।

ਗੁਪਤ ਭੇਤ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਦੌੜੀ - ਇਹ ਜ਼ਹੂਰ ਕੋਈ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸੇਗਾ ਜੋ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਫਰ ਵਿੱਚ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਬਿੱਲੀ ਨੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਕਿਹਾ- ਭਾਈ, ਸੱਪ! ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਾਂਗੀ। ਹਾਂ, ਤੂੰ ਕਿਹੜਾ ਗੁਪਤ ਭੇਤ ਦੱਸਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਮੇਰੇ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਫਟਾਫਟ ਕਹਿ ਦੇ।

ਸੱਪ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ ਜਿਹੇ ਕੁੱਝ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਰੋਂਗਦੇ ਹੋਏ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ।

ਗੁਪਤ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਬਿੱਲੀ ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਉਛਲਦੀ-ਕੁੱਦਦੀ ਰਾਜੇ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੀ। ਰਾਜਾ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾ ਲਿਆ। ਬਿੱਲੀ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਦੇ ਨੁਕੀਲੇ ਪੰਜਿਆਂ ਨਾਲ ਰਾਜੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜਖਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਲਿੰਕਨ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜ ਸੰਕਲਪ

ਲਿੰਕਨ ਕਨ ਦੇ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਨਿੱਡਰ ਸਨ ਲੇਕਿਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੱਗੇ ਵੱਧਣ, ਕੁੱਝ ਕਰ ਗੁਜਰਨ ਦੀ ਬੜੀ ਲਲਕ ਸੀ, ਦ੍ਰਿੜ ਸੰਕਲਪ ਸੀ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਨਦੀ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਅਗਮੇਨ ਨਾਮਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਟਾਇਰਡ ਜੱਜ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਚੰਗਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ। ਲਿੰਕਨ ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਸਰਦੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਬਰਫੀਲੀ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸਤੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਗਏ। ਕਿਸਤੀ ਉਹ ਖੁਦ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਧੀ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਕਿਸਤੀ ਬਰਫ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਟੁਕੜੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਕੇ ਤਹਿਸਨਹਿਸ ਹੋ ਕੇ ਡੱਬ ਗਈ। ਫਿਰ ਵੀ ਬੁਲੰਦ ਹੌਸਲੇ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਲਿੰਕਨ ਨਿਰਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਤੈਰ ਕੇ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ ਰਿਟਾਇਰਡ ਜੱਜ ਦੇ ਘਰ।

ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜੱਜ ਦਾ ਘਰੇਲੂ ਨੌਕਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਲਿੰਕਨ ਨੂੰ ਜੱਜ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ। ਉਹ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਲੱਕੜੀਆਂ ਇੱਕਠੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਘਰ ਲਈ ਪਾਣੀ ਵੀ ਭਰ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦੇ। ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਹੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੱਜ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮਿਲ ਜਾਣ।

ਜੱਜ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਧਨੀ ਲਿੰਕਨ ਅੱਗੇ ਚਲ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਛਾਏ ਰਹੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਪਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਜਾ ਬਿਰਜੇ।

ਸੱਚ ਹੀ ਹੈ, 'ਸੰਕਲਪ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਦਮੀ ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।'

→ ਬਿੱਲੀ ਦੀ ਇਸ ਹਰਕਤ ਨਾਲ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਬੜਾ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ। ਤਦੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਇੱਕ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ - ਸੱਪ ਤੋਂ ਸਿਖਿਆ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਬਿੱਲੀ ਇਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਆਖਿਰ ਸੰਗਤ ਦਾ ਵੀ ਅਸਰ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਹੈ।

ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਭਲੀ ਲੱਗੀ। ਰਾਜਾ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਅਪਣੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ - ਇਸ ਬਿੱਲੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਦੂਕ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਆਉ।

ਜਦ ਸਿਪਾਹੀ ਉਸ ਬਿੱਲੀ ਨੂੰ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਆਏ ਤਾਂ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ- ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੁਸ਼ਟ ਦਾ ਸਾਥ ਸਦਾ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਟ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਵੀ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਪੈ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਤਦ ਤੋਂ ਰਾਜਾ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲਈ 'ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਕਦੇ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਰੰਗ भਰੋ

ਨਾਂ ਉਮਰ.....
ਪੂਰਾ ਪਤਾ.....

ਮਈ 2022 ਅੰਕ ਦੀ ਰੰਗ ਭਰੋ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ

► ਪਹਿਲਾ ਨੰ :

ਗੁਰਜਸ਼ (ਉਮਰ 11 ਸਾਲ)

ਅਜੀਤ ਨਗਰ

ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ : ਭਵਾਨੀਗੰਜ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ - ਸੰਗਰੂਰ (ਪੰਜਾਬ)

► ਦੂਜਾ ਨੰ :

ਨਿਹਾਰਿਕਾ (ਉਮਰ 5 ਸਾਲ)

ਨਿਉ ਗਰੇਨ ਮਾਰਕੀਟ, ਸਲੇਮ ਟਾਬਗੀ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ - ਲੁਧਿਆਣਾ (ਪੰਜਾਬ)

► ਤੀਜਾ ਨੰ :

ਭਾਵੇਸ਼ ਬਾਂਸਲ (ਉਮਰ 9 ਸਾਲ)

ਨਵੀਂ ਦਾਣਾ ਮੰਡੀ

ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ : ਰਾਏਕੋਟ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ - ਲੁਧਿਆਣਾ (ਪੰਜਾਬ)

ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ -

ਸੁਭਪ੍ਰੀਤ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ),

ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ (ਨਵਾਂ ਸਹਿਰ),

ਨਿਤਿਨ ਕੌਰ (ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਈ),

ਵੰਸਿਕਾ ਬੇਬੇ (ਬੁਦਲਾਡਾ),

ਰਾਧਾ (ਜਗਰਾਉ),

ਪਰਵੀਨ ਕੌਰ (ਨਾਨਕ ਨਗਰੀ),

ਸਮੀਪਤਾ ਖੁਰਾਨਾ (ਜਲੰਧਰ),

ਸੁਭਪ੍ਰੀਤ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ),

ਸਹਿਜ ਬਾਂਸਲ (ਪਾਤੜਾ),

ਗੁਰਮੁਖ ਨੂਰ (ਗੁਮਟਾਲਾ),

ਸਿਦਕ ਭਾਟੀਆ (ਦੋਰਾਹਾ),

ਸੁਖਮੀਤ (ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ),

ਪ੍ਰੇਰਨਾ (ਬੇਦੀ ਨਗਰ),

ਗੁਰਵੀਂਦਰ (ਜੀਰਾ),

ਹਰਸੂਲ (ਹਸਿਆਰਪੁਰ),

ਸੁਖਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (ਮਾਨਸਾ),

ਹਰਸ਼ਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (ਭੁਗਲੀ),

ਅਰਸਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਤੁਪੇਵਾਲ),

ਜਸਥਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (ਬੋਹਾ),

ਪੁਬੰਸਤ ਕੌਰ (ਭੇਰੇ ਮਾਜ਼ਰਾ)

ਅਗਸਤ ਅੰਕ ਦੀ ਰੰਗ ਭਰੋ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ

ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਤੇ ਇਕ ਚਿੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਚਿੱਤਰ 'ਚ ਸੋਹਣੇ-ਸੋਹਣੇ ਰੰਗ ਭਰ ਕੇ **25 ਸਤੰਬਰ 2022** ਤਕ ਸੰਪਾਦਕ, 'ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ', ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਕੰਪਲੈਕਸ, ਸੀਤ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਕਾਲੋਨੀ, ਦਿੱਲੀ-9 ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਚ ਭੇਜ ਦਿਉ।

ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ 'ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ' ਦੇ **ਅਕਤੂਬਰ 2022** ਅੰਕ 'ਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਸਾਫ਼-ਮਾਫ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਖੋ।

15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਬਾਲ ਕਹਾਣੀ - ਏ. ਪੀ. ਸਿੰਘ

ਜੰਗਲ ਪਾਰਟੀ

ਤਵਲੀਵਨ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਪਿਆਰਾ ਜੰਗਲ ਸੀ। ਇਸ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਪੱਕੇ ਦੋਸਤ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ - ਭਾਲੂ, ਟਾਈਗਰ ਤੇ ਖਰਗੋਸ਼। ਖਰਗੋਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘੁਰਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਡਾਇਨਾਸੋਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਸਣ ਵਾਲਾ ਜਾਨਵਰ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਨੀਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਨ ਤੇ ਹਰਾ-ਹਰਾ ਉਸ ਦਾ ਰੰਗ ਸੀ। ਭਾਲੂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਨੰਨਾ-ਡਾਇਨਾਸੋਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਨੰਨਾ-ਡਾਇਨਾਸੋਰ ਆਪਣੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੁਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਮਨਮੋਹਕ ਲੱਗਦਾ ਸੀ।

ਲਵਲੀਵਨ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ ਇੱਕ ਜੰਗਲ ਪਾਰਟੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਪੰਛੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਜੰਗਲ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਇੱਕ ਖੁਫੀਆਂ ਜਗ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜੰਗਲ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਸਭ ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਪੰਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ-

ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਸੇਬ, ਕੇਲੇ, ਅੰਬ, ਅਨਾਰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਜੋ ਵੀ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਸੀ, ਜਾਨਵਰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਖੁਫੀਆਂ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜੋ ਹਰ ਸਾਲ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਜੰਗਲ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਦਿਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਜੰਗਲ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਦਿਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਭਾਲੂ, ਟਾਈਗਰ ਤੇ ਖਰਗੋਸ਼ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੌਨੇ ਡਾਇਨਾਸੋਰ ਨੂੰ ਗਿਫ਼ਟ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਜੰਗਲ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲ ਦਾ ਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਗਿੱਦੜ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਨਵਰ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਜੋ ਜੰਗਲ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਜੋ ਦਿਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ

ਸੀ, ਉਹ ਦਿਨ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਜੰਗਲ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਜਾਨਵਰ ਤੇ ਪੰਛੀ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਹਰ ਜਾਨਵਰ ਤੇ ਪੰਛੀ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਫਲ ਲੈ ਕੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫਲ ਜਮਾਂ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਟਾਈਗਰ ਅਤੇ ਖਰਗੋਸ਼ ਵੀ ਫਲ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ। ਭਾਲੂ ਜੰਗਲ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਫਲਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਦ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨੰਨਾ-ਡਾਇਨਾਸੋਰ ਦੋਸਤ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜੋ ਜੰਗਲ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਜਾਨਵਰ ਤੇ ਪੰਛੀ ਜੰਗਲ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਸਭ ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਪੰਛੀ ਫਲਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਦੇ ਆਲੋ-ਦੁਆਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਭਾਲੂ ਨੇ ਸਭ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਰ ਸਾਲ ਇੱਥੇ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਪੂਰਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਸਾਲ ਮੈਂ, ਟਾਈਗਰ ਅਤੇ ਖਰਗੋਸ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਸਾਡਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ

ਦੋਸਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਜੰਗਲ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮੈਬਰ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਸਭ ਜਾਨਵਰ ਭਾਲੂ ਦੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।

ਭਾਲੂ ਨੇ ਟਾਈਗਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨੰਨੇ ਡਾਇਨਾਸੋਰ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਟਾਈਗਰ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸ ਨੰਨੇ ਡਾਇਨਾਸੋਰ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਤਾਂ ਸਭ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਡੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ। ਸਭ ਜਾਨਵਰ ਉਸ ਅਨੋਖੇ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਨੰਨਾ-ਡਾਇਨਾਸੋਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰਾ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਸੀ। ਨੀਲੀਆਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਹਰਾ-ਹਰਾ ਉਸ ਦਾ ਰੰਗ ਸੀ। ਸਭ ਜਾਨਵਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜੰਗਲ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮੈਬਰ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੰਨੇ ਡਾਇਨਾਸੋਰ ਲਈ ਸਭ ਨੇ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ। ਫਿਰ ਸਭ ਜਾਨਵਰ ਜੰਗਲ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਉਹ ਸਭ ਨੰਨੇ-ਡਾਇਨਾਸੋਰ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾ ਕੇ, ਛੁਹ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਭ ਜਾਨਵਰ ਆਪਣੀ ਮਸਤੀ ਵਿੱਚ ਨੱਚ-ਟੱਪ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਗਿੱਦੜ ਨੂੰ ਉਸ ਜੰਗਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਿੱਥੋਂ ਸੂਆ ਲਗ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਜੰਗਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਖਬਰ ਤੁਰੰਤ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅੱਜ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਜਾਨਵਰ ਜੰਗਲ ਪਾਰਟੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਬਸ ਮੌਕੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਗਿੱਦੜ ਨੂੰ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਜਿੱਥੇ ਜੰਗਲ ਪਾਰਟੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਗਿੱਦੜ ਨੇ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤੀ। ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੰਗਲ ਪਾਰਟੀ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ। ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰ ਤੇ ਪੰਛੀ ਇੱਧਰ-ਓਧਰ ਭੜਕ ਗਏ। ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੰਗਲ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਸਿਰਫ਼ ਹੁਣ ਭਾਲੂ, ਟਾਈਗਰ ਤੇ ਖਰਗੋਸ਼, ਨੰਨਾ-ਡਾਇਨਾਸੋਰ ਤੇ ਇੱਕ ਅੱਪੂ ਨਾਂ ਦਾ ਹਾਥੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨੰਨੇ ਡਾਇਨਾਸੋਰ ਅਤੇ ਖਰਗੋਸ਼ ਤੇ

ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਟਾਈਗਰ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ। ਅੱਪੂ ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸੇਰ ਤੇ ਬੜਾ ਗੁੱਸਾ ਚੜਿਆ। ਅੱਪੂ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੰਡ ਨਾਲ ਕੱਸ ਕੇ ਜਕੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ-ਚੁੱਕ ਕੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪਟਕਣ ਲੱਗਿਆ। ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਾਥੀ ਨੇ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਤੁਰਨੇ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਛੱਡ ਕੇ ਸਭ ਜਾਨਵਰ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਭਾਲੂ, ਟਾਈਗਰ, ਖਰਗੋਸ਼ ਤੇ ਨੰਨਾ-ਡਾਇਨਾਸੋਰ ਵੀ ਵਾਪਿਸ ਆ ਗਏ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਗਿੱਦੜ ਹੀ ਆਇਆ ਜਿਸ ਨੇ ਜੰਗਲ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੂਆ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਗਿੱਦੜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਚਲਾਕ ਜੋ ਸੀ, ਗਿੱਦੜ। ਅਗਲੇ ਦਿਲ ਭਾਲੂ ਨੇ ਅੱਪੂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ■

ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੋ

- ਇੱਕ ਵਿਆਕਤੀ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਨੇਕ ਪਹਿਲੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਚੰਗਾ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਲੂ ਨਹੀਂ। ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗੁਣਾਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ।
- ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਭਾਵ ਨਾਲ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਵੰਡੀਏ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਚਾਹਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਮਿਲਵਰਤਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸੇ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਧ ਚੜ ਕੇ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ।

- ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਾਤਾ ਸੁਦਿਕਸ਼ਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜਾ

- ਜੰਗ ਕਦੇ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਸਾਂਤੀ ਕਦੇ ਬੁਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
- ਸਹਿਨਸੀਲਤਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਕਤੀ ਦਾ ਸੂਚਕ ਹੈ।
- ਨਿਰੰਕਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਨਾਤਾ ਜੋੜੇ, ਇਸੇ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

- ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਬਾਬਾ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜਾ

- ਮਿਲ ਕੇ ਚੱਲੋ, ਮਿਲ ਕੇ ਬੱਲੋ ਅਤੇ ਮਨਾਂ ਤੋਂ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸੋਚੋ।
- ਖਾਣ ਅਤੇ ਸੌਣ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਦਾ ਅਗੇ ਵੱਧਣ ਦੀ ਲਗਨ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਜੀਵਨ।

- ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ

- ਰਾਜਾ ਦਾ ਆਦਰ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਵਿਦਵਾਨ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਸਭ ਜਗ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

- ਚਾਣਕਯ

- ਦਿਮਾਗ ਲਈ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਓਨੀ ਹੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਲਈ ਕਸਰਤ ਦੀ।
- ਬੋੜਾ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੋਚਣਾ, ਘੱਟ ਬੋਲਣਾ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਣਨਾ ਇਹੀ ਬੁਧੀਮਾਨ ਬਣਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਹਨ।
- ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸਕਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ।

- ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ

□ ਸਰੀਗ੍ਰਹਿ ਕਰਤਾ ਸ੍ਰੀਗਾਮ ਪ੍ਰਜਾਪਤੀ

ਕਵਿਤਾ : ਗੋਪਿੰਦਰ ਸਿਨਹਾ

ਆਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲੇ ਤਾਰੇ

ਆਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲੇ ਤਾਰੇ,
ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਖੂਬ ਪਿਆਰੇ।

ਆਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਛਾਏ,
ਸਭ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਖੂਬ ਇਹ ਭਾਏ।

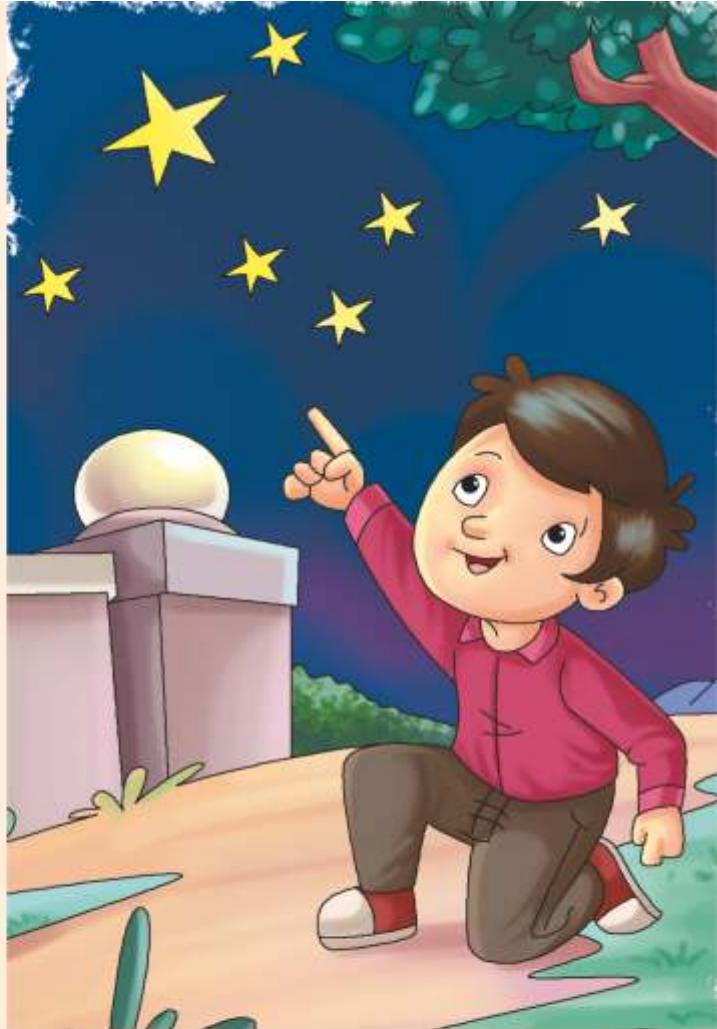
ਇਕੋ ਵਾਰੀ ਨਿਕਲਣ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ,
ਮੰਨੋ ਸਜ਼ਿਆ ਹੋਵੇ ਮੀਨਾ ਬਜ਼ਾਰ।

ਦਿਨ ਢਲਦੇ ਹੀ ਚਲੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ,
ਰਾਤ ਖਤਮ ਕਿਤੇ ਛੁਪ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਕੁੱਝ ਰਿੱਟੇ-ਰਿੱਟੇ, ਕੁੱਝ ਬੁੱਝੇ ਹੋਏ,
ਆਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿਸਦੇ ਗੁੱਖੇ ਹੋਏ।

ਬੱਦਲਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਲੁਕਣ ਮੀਟੀ,
ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਆਉਣਾ ਰੁਕਣਾ ਨਾ ਕਦੀ।

ਸਭ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਇਹ ਖੂਬ ਲੁਭਾਉਂਦੇ,
ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਬੱਚੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ।

ਕਵਿਤਾ : ਰਾਜੇਸ਼

ਪਿੰਡ ਦਾ ਕਿਸਾਨ

ਪਿੰਡ ਦਾ ਕਿਸਾਨ, ਅੰਨ ਦਾਤਾ ਕਿਸਾਨ।
ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਕਰਦਾ ਮਾਣ, ਕਿਸਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਾਨ।

ਕਿਸਾਨ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹਲ, ਉਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਫਸਲਾ।
ਆਲੂ ਗੋਭੀ ਫਲ, ਮਿਹਨਤ ਇਸ ਦੀ ਸਫਲਾ।

ਮਿੱਟੀ ਨਰਮ ਬਣਾਉਂਦਾ, ਘਾਰ ਨਦੀਨ ਹਟਾਉਂਦਾ।
ਬੀਜ ਪਾਉਂਦਾ ਜਾਂਦਾ, ਪਾਣੀ ਵੀ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ।

ਕਿਸਾਨ ਉਗਾਉਂਦਾ ਅੰਨ, ਤੰਦਰੂਸਤ ਇਸ ਦਾ ਤਨ।
ਸੁੰਦਰ ਇਸ ਦਾ ਮਨ, ਸਭ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਭੋਜਨ।

ਬਾਲ ਕਹਾਣੀ - ਅਮਨ ਨਿਰੰਕਾਰੀ

ਦਰੱਖਤ ਬੋਲ ਪਿਆ

ਕਾ ਫੀ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇੱਕ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਰੱਖਤ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਫਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਘਣੀ ਛਾਂ ਵੀ ਸੀ। ਜੋ ਵੀ ਰਾਹਗੀਰ ਸਫਰ ਕਾਰਨ ਥੱਕ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਥਕਾਵਟ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦਰੱਖਤ ਥੱਲੇ ਜ਼ਰੂਰ ਰੁਕਦਾ ਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਦਰੱਖਤ ਦੇ ਫਲ ਮਿਠੇ ਮਿਸ਼ਰੀ ਵਰਗੇ ਸਨ। ਦਰੱਖਤ ਐਨਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਲੱਕੜਾਂ ਵੱਡੇ ਲਈਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਛਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਂਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਛਾਂ ਸੰਘਣੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਇਵੇਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰੀ ਦਰੱਖਤ ਹੋਵੇ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੋ ਲੱਕੜਹਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਲੱਕੜਾਂ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਰੱਖਤ ਕੋਲ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬੈਲ ਤੇ ਬੈਲਗੱਡੀ ਵੀ ਸੀ। ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਲੱਕੜਹਾਰਾ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਪਾਂ ਇਸ ਦਰੱਖਤ 'ਤੋਂ ਹੀ ਲੱਕੜਾਂ ਵੱਡੇ ਲਈਏ। ਸਾਨੂੰ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਇੰਨੀ ਦੂਰ ਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ

ਇਹ ਐਨਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਲੱਕੜਾਂ ਵੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਦੂਸਰਾ ਲੱਕੜਹਾਰਾ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਠੀਕ ਹੈ। ਇਸ ਦਰੱਖਤ ਤੇ ਲੱਕੜਾਂ ਹੀ ਲੱਕੜਾਂ ਹਨ। ਦੋਨੋਂ ਲੱਕੜਹਾਰੇ ਉਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਰੱਖਤ 'ਤੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਲਹਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਲੱਕੜਾਂ ਵੱਡਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਹੀ ਦੇਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਰੱਖਤ 'ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਲੱਕੜਾਂ ਵੱਡੇ ਲਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੱਕੜਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਬੈਲਗੱਡੀ ਨੂੰ ਭਰ ਲਿਆ। ਉਹ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਰੱਖਤ ਦੀ ਛਾਂ ਓਵੇਂ ਹੀ ਸੰਘਣੀ ਸੀ। ਦੋਨੋਂ ਲੱਕੜਹਾਰੇ ਲੱਕੜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸ਼ਹੀਰ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ। ਸ਼ਹਿਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਲੱਕੜਾਂ

ਵੇਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਕਮਾ ਲਏ। ਲੱਕੜਾਂ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਵਾਪਿਸ ਪਰਤ ਆਏ ਅਤੇ ਉਸੇ ਹੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਰੱਖਤ ਕੋਲ ਰੁਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਲਾਲਚ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਲੱਕੜਾਂ ਵੱਡਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਹ ਦੋਨੋਂ ਲੱਕੜਹਾਰੇ ਕਈ ਦਿਨ ਉਸ ਦਰੱਖਤ ਤੋਂ ਬੈਲਗੱਡੀਆਂ ਭਰ-ਭਰ ਲੱਕੜਾਂ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵੇਚਦੇ ਰਹੇ। ਕਈ ਦਿਨ ਲੱਕੜਾਂ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਰੱਖਤ ਦੀ ਛਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ 'ਤੇ ਕੁਝ ਟਹਿਣੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਭਾਰੀ ਤਣਾ ਹੀ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੱਕੜਹਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਕੀਤਾ। ਦੋਨੋਂ ਲੱਕੜਹਾਰੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥ ਲਈ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਪਾਂ

ਇਸ ਦਰੱਖਤ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ
ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।
ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਇੱਥੋਂ ਦਾ
ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਨਾਂ
ਲੱਕੜਹਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ
ਵਿੱਚ ਕੁਲਹਾੜੀਆਂ ਸਨ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ
ਕੁਲਹਾੜੀ ਉਸ ਵਿਸ਼ਾਲ
ਦਰੱਖਤ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ
ਕੋਲ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਇੱਕ
ਕਰਿਸ਼ਮਾ ਹੋਇਆ। ਉਹ
ਦਰੱਖਤ ਬੋਲ ਪਿਆ ਤੇ
ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ - “ਰੁੱਕ
ਜਾਓ ਮੂਰਖ ਇਨਸਾਨੋਂ।” ਜਦੋਂ ਲੱਕੜਹਾਰਿਆਂ ਨੇ
ਇਹ ਸੁਣਿਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਨੋਂ ਡਰ ਗਏ ਅਤੇ
ਕੁਲਹਾੜੀਆਂ ਸੁੱਟ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟ ਗਏ। ਵਿਸ਼ਾਲ
ਦਰੱਖਤ ਬੋਲਿਆ, ‘ਹੇ ਮੂਰਖ ਇਨਸਾਨੋਂ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ
ਕੀ ਵਿਗਾੜਿਆ ਹੈ? ਮੈਂ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਜਗ੍ਹਾ ਲਈ ਹੈ
ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛਾਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਫਲ ਦਿੱਤੇ
ਹਨ, ਲੱਕੜੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ
ਆਕਸੀਜਨ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜੇ ਵੀ ਇਸ ਰਸਤਿਓਂ
ਲੰਘਦਾ ਹੈ ਉਹ ਆਰਾਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਫਲ ਖਾਂਦਾ
ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲੱਕੜਾਂ ਕੱਟ ਲਈਆਂ, ਮੈਂ
ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ ਤੁਹਾਨੂੰ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ
ਅਪਣੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਸੀਮਾ ਹੀ ਪਾਰ ਕਰ
ਦਿੱਤੀ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ
ਮੈਂਨੂੰ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਹੀ
ਵੱਢਣ ਲੱਗੇ ਹੋ।
ਦੌਸੋਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ
ਬੁਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ?
ਸਾਡੇ ਕਾਰਨ ਹੀ
ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਾਫ਼
ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।’’

ਦੋਨੋਂ ਲੱਕੜਹਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ
ਝੁੱਕ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਕੰਬ ਵੀ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਦਰੱਖਤ ਨੂੰ ਬੋਲਦਿਆਂ
ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਦੋਨੋਂ ਬੋਲੇ - ‘ਹੇ ਦਰੱਖਤ, ਸਾਨੂੰ
ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿਓ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥ ਕਾਰਨ
ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ
ਇਹ ਸਭ ਭੁੱਲ ਗਏ ਸੀ।’’ ਦਰੱਖਤ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ
- ‘ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਆਫ ਤਾਂ ਹੀ ਕਰਾਂਗਾ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ
ਵਾਅਦਾ ਕਰੋ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰੱਖਤ ਤੋਂ ਲੱਕੜਾਂ
ਵੱਢ ਲਈਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵਾਂ
ਦਰੱਖਤ ਲਗਾਉਗੇ।’’ ਦੋਨੋਂ ਲੱਕੜਹਾਰਿਆਂ ਨੇ ਹੱਥ
ਜੋੜ ਕੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲੱਕੜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੜੂਰ ਨਵਾਂ ਦਰੱਖਤ ਲਗਾਵਾਂਗੇ।
ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਦਰੱਖਤ ਨੇ ਬੋਲਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਅਤੇ ਲੱਕੜਹਾਰਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਰੱਖਤ ਨੂੰ
ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਵੱਢਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਓ, ਦਰੱਖਤ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਜਗ੍ਹਾ
ਲੈ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਸੀਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਢਣ ਤੇ ਲੱਗੇ ਹਾਂ। ਆਉ ਅਸੀਂ ਵੀ
ਮਿਲ ਕੇ ਨਵੇਂ ਦਰੱਖਤ ਲਗਾਈਏ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ
ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਬਣਾਈਏ।

ਚਿੱਤਰਕਥਾ

(ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਅਜੈ ਕਾਲੜਾ)

ਸੀਤਾਪੁਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਗਣੇਸ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ
ਅਤੇ ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਗਣੇਸ ਦੀ
ਬੋੜੀ ਜਿਹੀ ਜਮੀਨ ਸੀ ਜਿਸ ਤੇ ਉਹ ਬੇਤੀ
-ਬਾੜੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ
ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਸੀ।

ਗਣੇਸ ਦੀ ਮਾਂ ਅਕਸਰ ਬੀਮਾਰ
ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਗਣੇਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ
ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਸਤਾਉਂਦੀ ਸੀ।

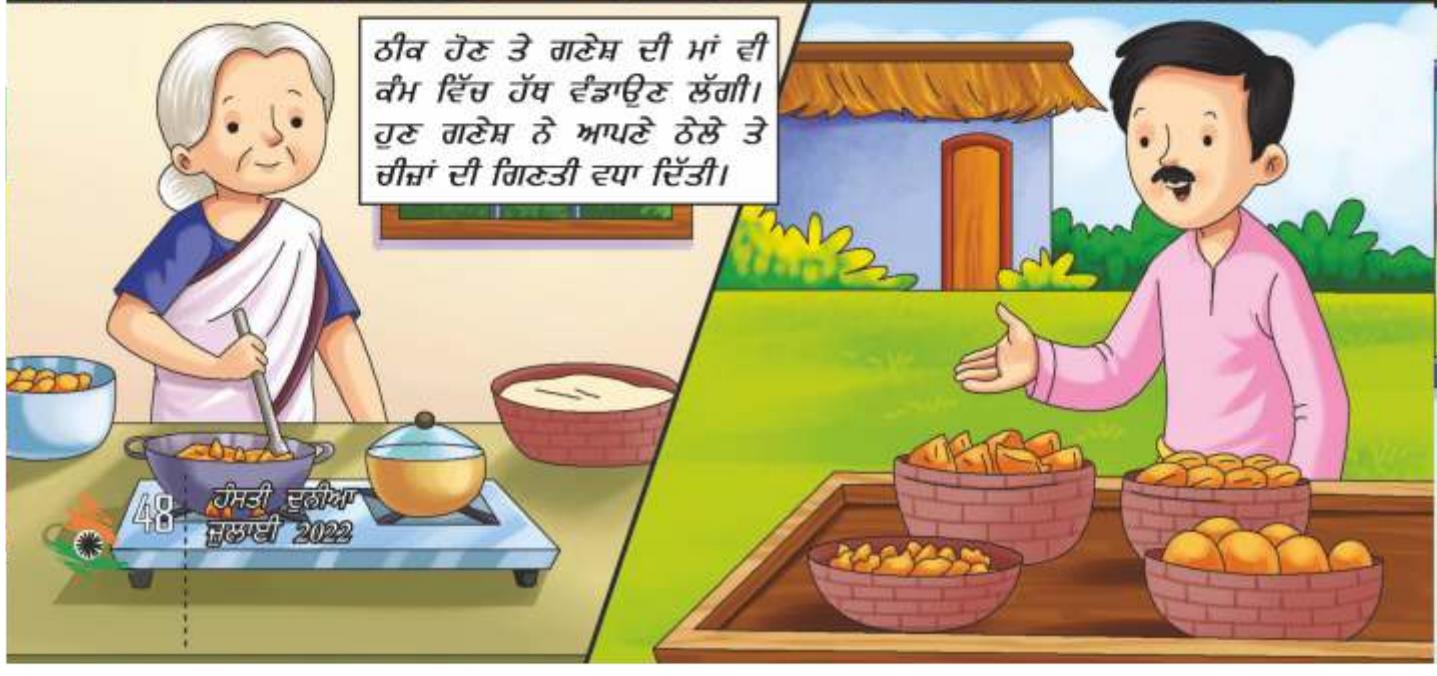

ਕੁੱਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗਣੇਸ਼ ਨੇ
ਨਵਾਂ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
ਉਹ ਠੇਲੇ ਤੇ ਸਾਮੋਸੇ, ਕਰੌੜੀ
ਅਤੇ ਚਾਹ ਵੇਚਣ ਲੱਗਾ।

ਗਣੇਸ਼ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਕਰੌੜੀ ਅਤੇ ਸਾਮੋਸੇ
ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੰਦੀ ਅਤੇ ਗਣੇਸ਼ ਠੇਲੇ
ਤੇ ਹੀ ਚਾਹ ਬਣਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਵੇਰਦਾ।

ਠੀਕ ਹੋਣ ਤੇ ਗਣੇਸ਼ ਦੀ ਮਾਂ ਵੀ
ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਵੰਡਾਉਣ ਲੱਗੀ।
ਹੁਣ ਗਣੇਸ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਠੇਲੇ ਤੇ
ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ।

ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਗਣੇਸ਼ ਨੇ
ਆਪਣੀ ਬਰਤ ਨਾਲ ਇੱਕ
ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਦੁਕਾਨ ਖੋਲ੍ਹੀ
ਅਤੇ ਉਥੇ ਆਪਣਾ
ਸਮਾਨ ਵੇਚਣ ਲੱਗਾ।

ਹੁਣ ਗਣੇਸ਼, ਗਣੇਸ਼ ਦੀ ਮਾਂ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬਹੁਤ
ਖੁਸ਼ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਚਲ ਪਈ ਸੀ।

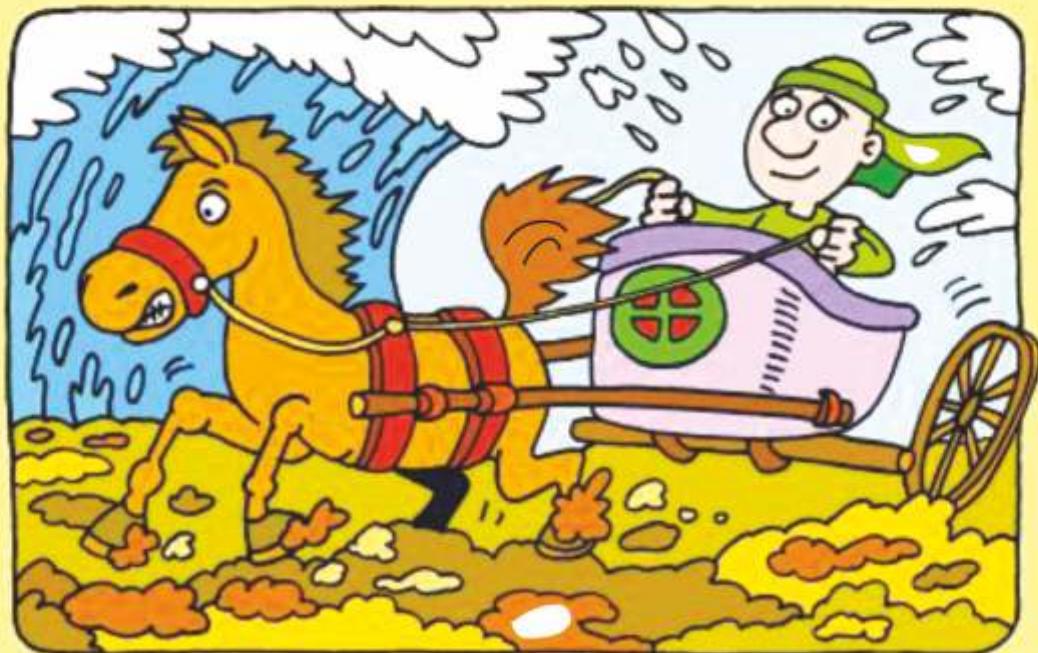
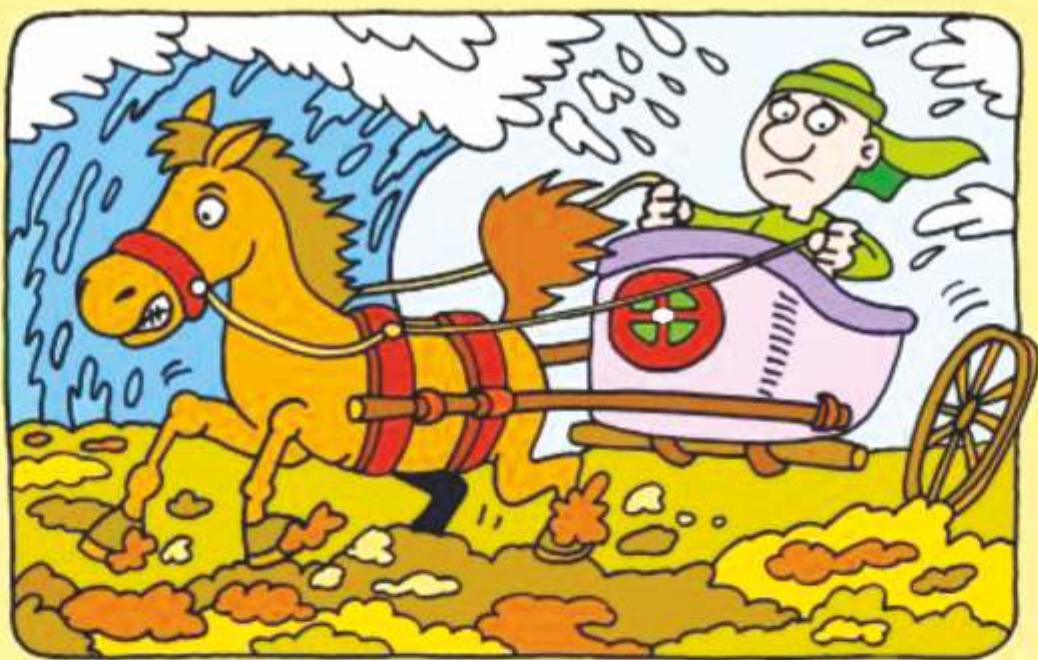

ਗਣੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਫਲ
ਮਿਲਿਆ। ਜੇਕਰ ਗਣੇਸ਼ ਮਿਹਨਤ ਨਾ
ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾ ਹੁੰਦਾ।

ਸਿਖਿਆ : ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਜਾਓ
ਉਸ ਦਾ ਫਲ ਚੁਹੂਰ ਮਿਲੇਗਾ।

ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਪਰਖ

ਦੋਹਾਂ ਚਿਤੱਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 10 ਅੰਤਰ ਲੱਭੋ!

kids.nirankari.org

Catch the latest episode
on **23rd** of every month

radio.nirankari.org

24x7

www.nirankari.org

Catch the latest episode
on **10th** of every month

शुगों तराने
कह पुराने

Bhakti Sangeet

radio.nirankari.org

Catch the latest episode
on **20th** of every month

SOUL VIBES

radio.nirankari.org

Catch the latest episode
on **Last Friday** of every month

radio.nirankari.org

Catch the latest episode
on **1st & 16th** of every month

Video & Audio Webcasts on www.nirankari.org - Every month

SANT NIRANKARI MISSION

Registered with the
Registrar of Newspaper
For India Under RNI No. 32345/1977

: Delhi Postal Regd. No. DL (N)/137/2021-2023
: Licence No. U (DN)-60/2021-23
: Licenced to post without Pre-payment

ਸੰਤ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਮੰਡਲ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ

ਪੱਤਰ-ਪੱਤਰਕਾਵਾਂ

ਸੰਤ ਨਿਰੰਕਾਰੀ

ਏਕ ਨਜ਼ਰ

ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ

- ❖ ਗਿਆਰੂਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ 'ਸੰਤ ਨਿਰੰਕਾਰੀ' ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਮਾਸਿਕ ਪੜ੍ਹਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਵਚਨ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲ ਭਰਪੂਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
- ❖ ਤਿੰਨ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪੰਦਰਵਾੜਾ ਅਖਬਾਰ 'ਏਕ ਨਜ਼ਰ' ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਦੈਵੀ ਵਚਨ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰਹੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਸਮਾਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- ❖ ਚਾਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਛੱਪਣ ਵਾਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬੋਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਬਾਲ ਮਾਸਿਕ 'ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ' ਵਿਚ ਰੋਚਕ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਗਿਆਨ-ਵਰਧਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਲੇਖ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਕਾਥਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰ-ਪੱਤਰਕਾਵਾਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:-

Tel. : 011-47660200 (Extn. : 862) | Email : Patrika@nirankari.org

ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸੂਚਨਾ

- ❖ ਕੀ ਆਪਣੂੰ ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ (ਪੰਜਾਬੀ) ਮਾਸਿਕ, ਪੜ੍ਹਕਾ ਲਗਾਤਾਰ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ?
- ❖ ਪੜ੍ਹਕਾ ਵਿਭਾਗ ਰਾਹੀਂ ਹਰ ਮਹੀਨੇ 23 ਤਾਰੀਕ ਨੂੰ Dispatch (ਡਿਸਪੈਚ) ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਤਕ ਵੀ ਆਪਣੂੰ ਇਹ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ –
 1. ਅਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਢਾਕਖਾਨੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।
 2. ਪੜ੍ਹਕਾ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 011-47660200 (Extn. : 862) OR Help Line No. 011-47660360 ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰੋ, ਤਾਂਕਿ ਆਪਣੂੰ ਉਸਦੀ ਦੂਜੀ ਕਾਪੀ ਭਿਜਵਾਈ ਜਾ ਸਕੇ।

ਪੜ੍ਹਕਾ ਵਿਭਾਗ, ਸੰਤ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਮੰਡਲ,
ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਕੰਪੈਲਕਸ, ਬੁਰਾੜੀ ਰੋਡ, ਦਿੱਲੀ-110009